

ישראל 2022

תמונת מצב

דברי פתיחה

פנימה היא תנועה ישראלית שקמה בשנת 2015 על ידי אנשי ציבור ומנהיגים, במטרה להתמודד עם משבר הפיצול והקיטוב בחברה, אשר מהווה איום ממשי על חוסנה של מדינת ישראל. התנועה פועלת לביסוס חזון משותף ולפיתוח פתרונות מדיניות לסוגיות הליבה המפצלות את החברה במטרה לחזק את חוסנה החברתי-לאומי של מדינת ישראל.

לקראת הימים הלאומיים של מדינת ישראל, יצאנו במספר סקרי עומק המבקשים לעמוד על יחסה של החברה הישראלית ליום השואה והגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולחללי פעולות האיבה ויום העצמאות ה-74.

מלבד היכולת של התוצאות ללמד אותנו על המציאות הישראלית, אנו סבורים כי יש בכוחם של הנתונים להשפיע על יצירת פתרונות ישראלים ומדיניות המקדמת חברה מלוכדת ובעלת חוסן חברתי.

המסמך המובא לפניכם מרכז את עיקרי התוצאות של סקרי העומק, לצד נתונים משלימים וניתוח רעיוני. חלקים אלו יחד מהווים תמונת מצב ישראלית עדכנית. קריאה נעימה.

הרב שי פירון
נשיא פנימה

אורי עפרוני
מנכ"ל

פנימה

יו"ר פנימה: שלמה דברת

נשיא פנימה: הרב שי פירון

מנכ"ל פנימה: אורי עפרוני

ניתוח, עריכה והפקה:

עדי פרטוש

אייר התשפ"ב | מאי 2022

לוד, ישראל

תוכן עניינים

7	יום הזיכרון לשואה ולגבורה
8	חשש משואה שנייה
10	יום הזיכרון לשואה ולגבורה בעוד 30 שנים
12	שימור זיכרון השואה
14	החשכת מסך הטלוויזיה ושינוי לוח השידורים בימי הזיכרון
17	הלקח המרכזי מהשואה
21	יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולחללי פעולות האיבה
22	שירותי ישראלי
24	כיצד הישראלים מציינים את יום הזיכרון ב-2022
26	הצמדת יום הזיכרון ליום העצמאות
27	קרבה לשכול
29	יחס למשפחות שכולות
31	יום העצמאות ה-74 למדינת ישראל
32	אופטימיות לגבי עתידה של המדינה
34	הנושא המטריד ביותר את אזרחי ישראל
36	מקור הגאווה של הישראלים
39	מקור הייאוש של הישראלים
42	גאווה להשתייך למדינת ישראל
44	גאווה להשתייך לעם היהודי
45	מעבר למדינה אחרת
47	הסיבה המרכזית שבגללה ישראלים רוצים לעזוב
49	ייעוד מדינת ישראל

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

כ"ז בניסן, תשפ"ב | 27-28 באפריל, 2022

חשש משואה שנייה

47% מהמשיבים חוששים מאוד או חוששים במידה מסוימת מהאפשרות שתתקיים שואה שנייה. 77 שנים לאחר תום מלחמת העולם השנייה, בספטמבר 1945, תודעת השואה עדיין נוכחת בקרב הישראלים.

באיזו מידה חוששים הישראלים שתתקיים שואה שנייה? (כלל המדגם)

התפלגות גילית של המשיבים לשאלה זו

הצעירים חוששים יותר מאשר מבוגרים מהאפשרות שתתקיים שואה שנייה

גיל	חושש/ת מאוד	חושש/ת במידה מסוימת	אינני חושש/ת כלל	אינני יודע/ת
18 - 24	24%	26%	43%	7%
25 - 29	19%	37%	37%	7%
30 - 34	22%	32%	46%	0%
35 - 44	22%	27%	38%	13%
45 - 64	12%	33%	47%	8%
מעל 65	12%	32%	51%	5%

22% מבני ה-30-34 חוששים מאוד מהאפשרות שתתקיים שואה שנייה ו-32% מהם חוששים במידה מסוימת. 19% מבני 25-29 חוששים מאוד ו-37% מהם חוששים במידה מסוימת מהאפשרות שתתקיים שואה שנייה.

התפלגות גיאוגרפית של המשיבים היהודים לשאלה זו

חושש/ת מאוד	חושש/ת במידה מסוימת	איני חושש/ת כלל	אינני יודע/ת	
אזור הדרום - באר שבע, אשדוד ואשקלון	17%	38%	39%	6%
אזור השרון - נתניה וחדרה	17%	35%	41%	7%
אזור חיפה והצפון	19%	24%	45%	12%
אזור יהודה ושומרון	9%	41%	50%	0%
אזור ירושלים	19%	40%	32%	9%
אזור תל אביב והמרכז	13%	40%	43%	4%

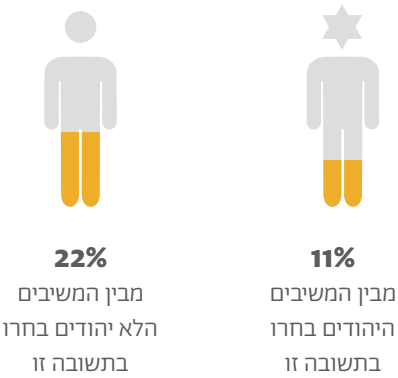
בסקר שנערך על ידי INSS בשנת 2020, במסגרת מדד הביטחון הלאומי, 74% מהישראלים השיבו כי הם מודאגים מאיומים חיצוניים-ביטחוניים בעוד 43% מהמשיבים העידו כי הם מאמינים שישראל לא תוכל להתמודד עם תקיפה גרעינית מאיראן.¹

¹המכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), מדד הביטחון הלאומי 2019-2020

https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/2020/08/memo200_e-203-219.pdf 2020

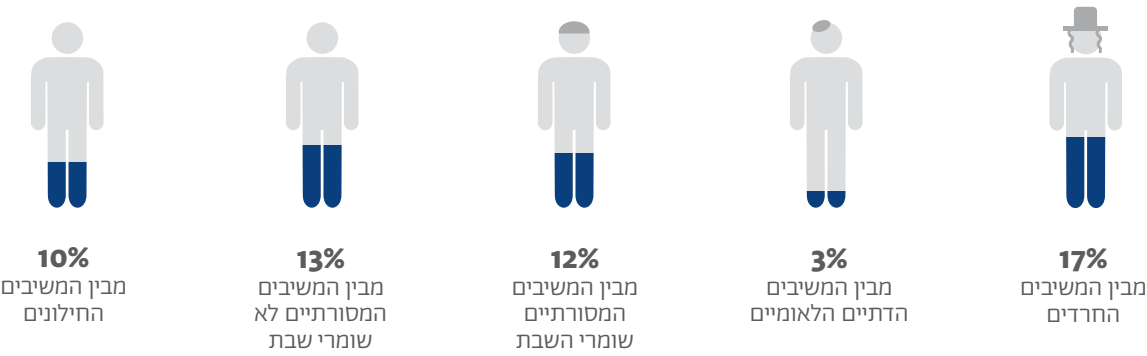
מבין הנשאלים אשר השיבו כי לדעתם בעוד 30 שנה יום השואה יהיה יותר חול רגיל, ניתן לזהות אחוזים יותר גבוהים בקרב המשיבים הלא יהודים לעומת המשיבים היהודים.

הנשאלים שהשיבו כי בעוד 30 שנה יום השואה יהיה יום רגיל - יהודים מול לא יהודים

מבין היהודים אשר ציינו כי בחלוף הזמן, אין מנוס משינוי אופיו של יום זה, זהו אחוזים גבוהים יחסית בקרב חרדים, אשר 17% מהם בחרו בתשובה זו.

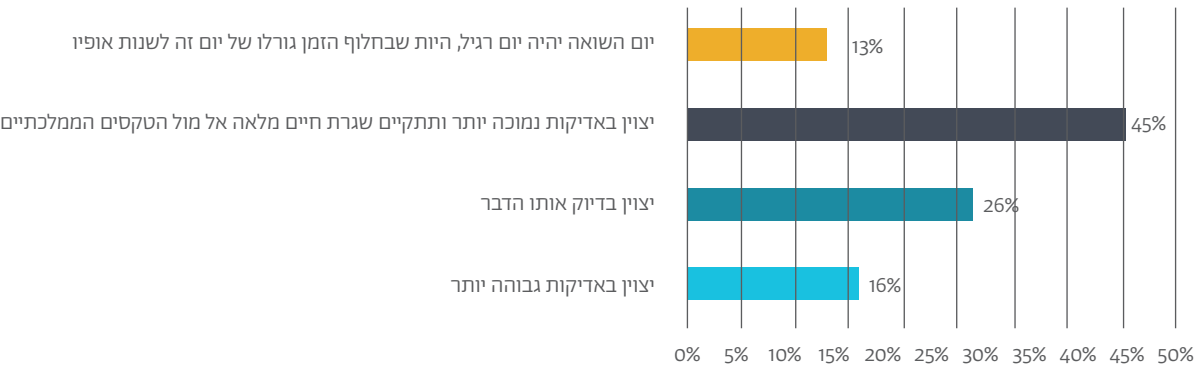
המשיבים היהודים שהשיבו כי בעוד 30 שנה יום השואה יהיה יום רגיל

יום הזיכרון לשואה ולגבורה בעוד 30 שנים

בישראל 2022, רוב הישראלים צופים שחיקה בציון יום השואה, כאשר 13% מהמשיבים סבורים שעוד 30 שנה יום השואה יהיה יום רגיל ככל הימים.

כיצד לדעתך יצוין יום הזיכרון לשואה ולגבורה בעוד 30 שנים? (כלל המדגם)

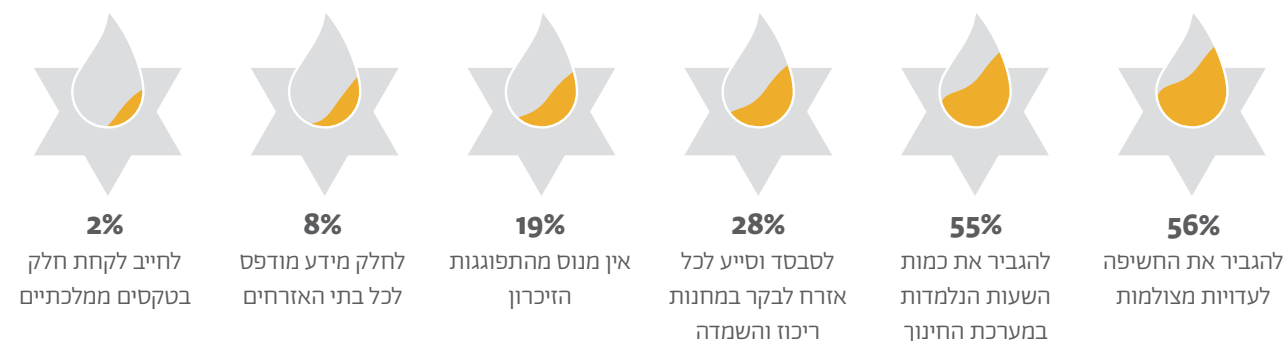
מעל 60% מהמשיבים בכל שכבת גיל עד 64 חושבים שבעוד 30 שנים, יום השואה יצוין באדיקות נמוכה או יהיה יום חול רגיל

גיל	יהיה יום חול רגיל	יצוין באדיקות נמוכה	בדיוק אותו דבר	יצוין באדיקות גבוהה יותר
18-24	9%	59%	22%	10%
25-29	9%	53%	19%	19%
30-34	7%	64%	17%	12%
35-44	21%	33%	30%	16%
45-64	15%	45%	27%	13%
מעל 65	12%	36%	29%	23%

שימור זיכרון השואה

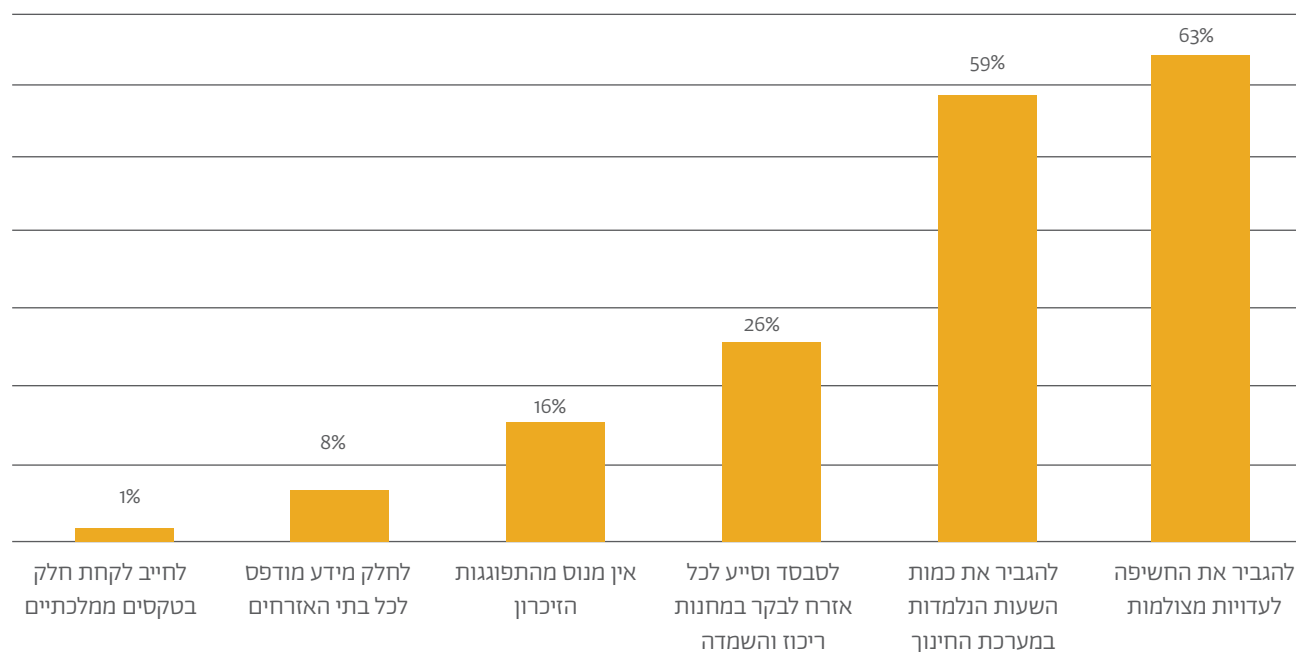
בכל שנה, מספר שורדי השואה החיים הולך ומצטמצם ועימו היכולת לשתף חוויות ממקור ראשון המסייעות לשימור הזיכרון הלאומי. מעל 50% מהישראלים סבורים כי יש להגביר את הצפייה בעדויות מצולמות מהשואה ושל שורדי שואה. שליש מהמשיבים תומכים במימון ביקורים במחנות ריכוז והשמדה על ידי המדינה.

מה על המדינה לעשות בכדי לשמר את זיכרון השואה? (כלל המדגם)

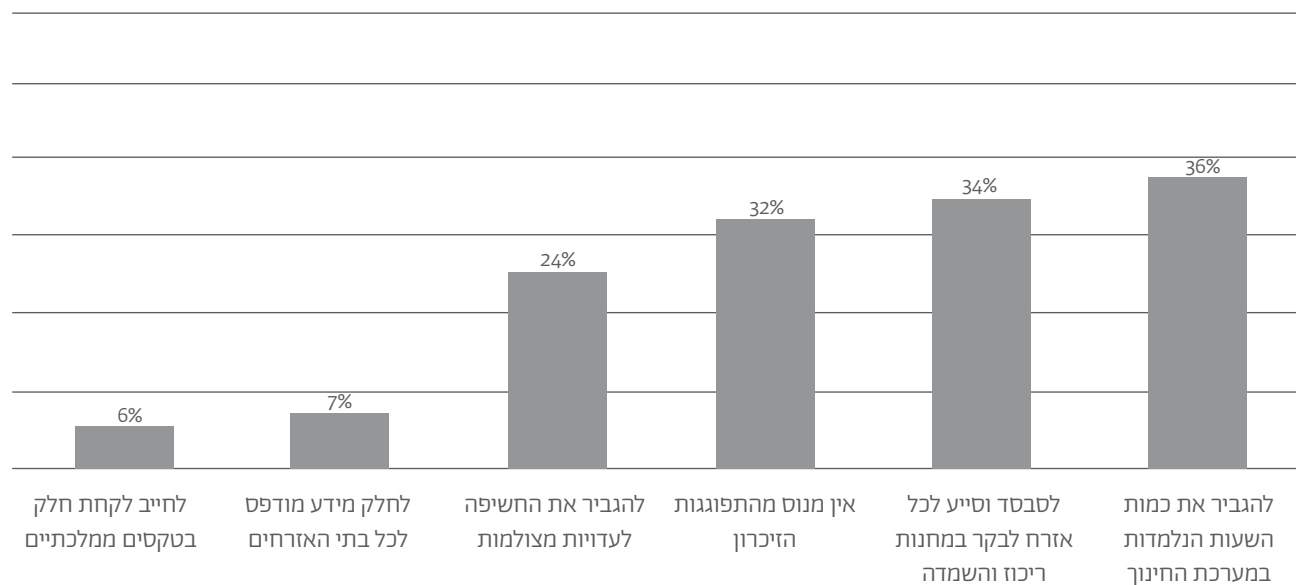

*המשיבים יכלו לבחור עד 2 אפשרויות

עמדותיהם של המשיבים היהודים באשר לשימור זיכרון השואה

עמדותיהם של המשיבים הערבים באשר לשימור זיכרון השואה

מבין המשיבים שאינם יהודים, מעל שליש מהמשיבים (36%) אמרו כי לדעתם יש להגביר את כמות השעות הנלמדות במערכת החינוך ו-34% מהם אמרו כי יש לסבסד ולסייע לכל אזרח לבקר במחנות הריכוז וההשמדה, אך רבים מהם 32% השיבו כי אין מנוס מהתפוגגות הזיכרון.

בקרוב המשיבים היהודים, 63% ציינו כי יש להגביר את החשיפה לעדויות מצולמות, 59% חושבים שיש להגביר את כמות השעות הנלמדות במערכת החינוך, 26% ציינו כי יש לסבסד ולסייע לכל אזרח לבקר במחנות ריכוז והשמדה ו-16% ציינו כי אין מנוס מהתפוגגות הזיכרון.

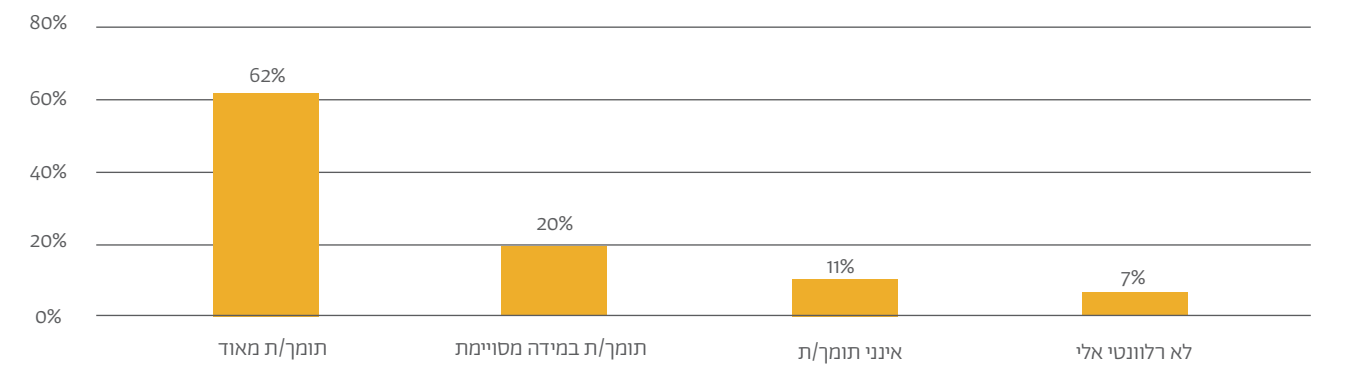
נכון לתחילת שנת 2022, בישראל חיים כ-165,800 ניצולי שואה. גילם הממוצע של ניצולי השואה ונפגעי ההתנכלויות האנטישמיות עומד על 85 כאשר מידי יום נפטרים בממוצע כ-42 ניצולים וניצולות שואה.

החשכת מסך הטלוויזיה ושינוי לוח השידורים בימי הזיכרון

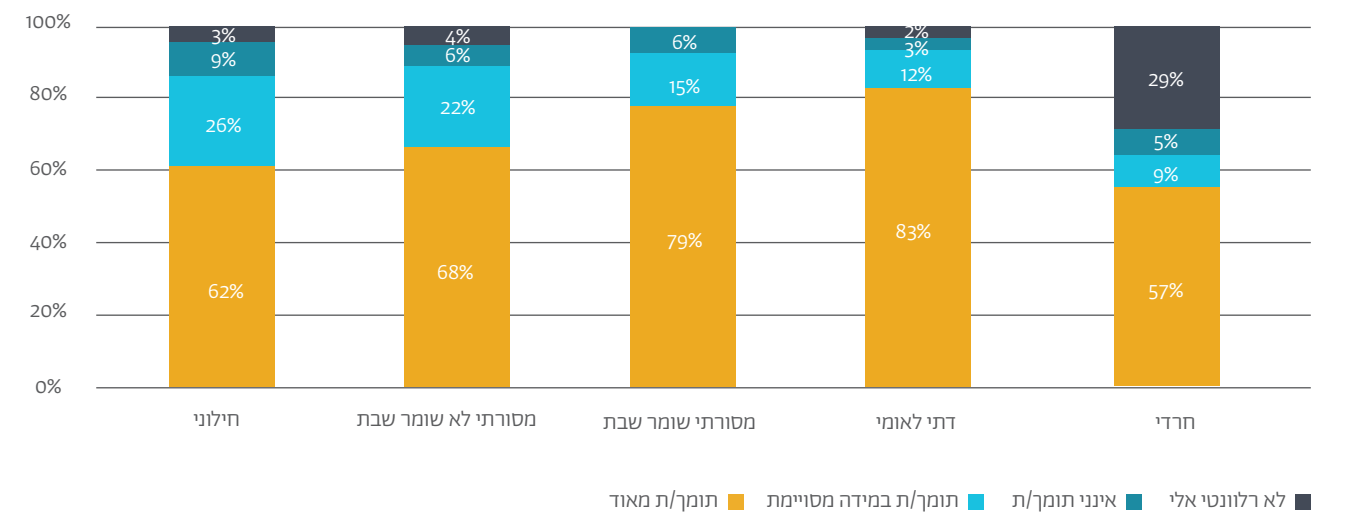
62% מהנשאלים תומכים מאוד במדיניות החשכת המסכים ושינוי לוח השידורים במהלך ימי הזיכרון

במהלך יום הזיכרון לשואה ולגבורה ויום הזיכרון לחללי מערכות ישראל נוהגים ערוצי הטלוויזיה לשנות את לוח השידורים או להחשיך את המסך ולהפסיק לשדר אירועים המתרחשים בחו"ל כמו משחקי ספורט. מהשאלון עולה כי רוב מוחץ מהישראלים תומכים במדיניות החשכת המסכים ושינוי לוח השידורים לטובת שידור תכנים רשמיים.

עמדות המשיבים בנוגע להחשכת מסכים ושינוי לוח השידורים (כלל המדגם)

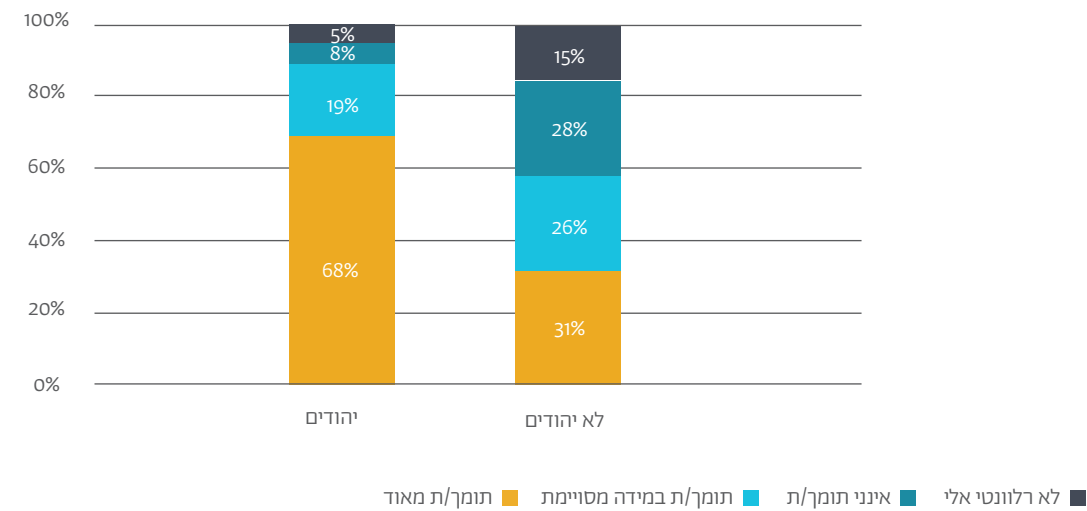
האם המשיבים היהודים תומכים במדיניות החשכת מסכים ושינוי לוח השידורים בימי הזיכרון?

מבין המשיבים היהודים אשר ציינו כי הם **תומכים מאוד בהחשכת מסכים ושינוי לוח השידורים**, עולה כי 62% מגדירים עצמם חילונים, 68% הינם מסורתיים לא שומרי שבת, 79% מגדירים עצמם כמסורתיים שומרי שבת, 83% ציינו שהם דתיים לאומיים, ו-57% הינם חרדים.

בתשובות השאלון זוהתה סולידריות מכיוון שאיננו צפוי. ככלל, מי שאיננו יהודי פחות תומך בהחשכת המסך, אך עדיין, משיבים לא יהודים רבים, תומכים בהחשכת המסך ושינוי לוחות השידורים בערוצי הטלוויזיה.

עמדות המשיבים באשר להחשכת מסכים במהלך יום השואה - יהודים ולא יהודים

בשנת 2021 **617,000** איש ואישה צפו בעצרת הממלכתית ביד ושם, הרייטינג עמד על **25.6%**²

² אתר ice, "רייטינג: באיזה ערוץ צפיתם בטקס יום השואה?" (2021), <https://www.ice.co.il/tv-rating/news/article/816244>

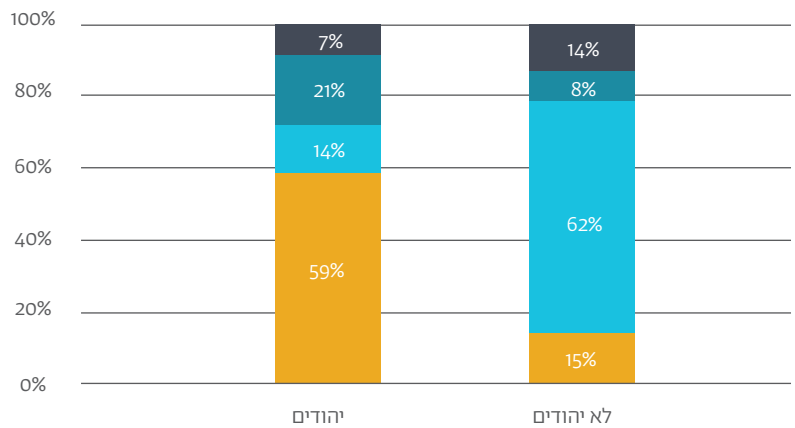
הלקח המרכזי מהשואה

בשאלה אשר עסקה בלקח המרכזי מהשואה אותו על העם היהודי ליישם, עולה כי רוב היהודים (59%) מאמינים כי הלקח המרכזי הוא שהעם היהודי יכול לסמוך רק על עצמו ועליו לפעול בהתאם לאינטרסים שלו בעוד 62% מהמשיבים שאינם יהודים, חושבים כי הלקח הוא שעל העם היהודי לפעול כנגד כל גילוי גזעני בעולם.

הלקח משואה שנייה - עמדותיהם של המשיבים (כלל המדגם)

התפלגות עמדות המשיבים היהודים והלא היהודים

העם היהודי יכול לסמוך רק על עצמו ובהתאם לכך
יש לפעול כנגד כל גילוי גזעני בעולם
יש לסייע לכל פליט נרדף
לפעול כנגד כל גילוי אנטישמי נגד יהודים

בעידן הרשתות החברתיות ובעיקר ענקיות ה"סטרימינג", אפשר היה לחשוב שהחשכת מסכי הטלוויזיה תהיה מהלך לא רלוונטי ואף חסר משמעות עבור רוב הישראלים, אשר על פי כל הסקרים צורכים את רוב המידע והתרבות שלהם שלא דרך המסכים ה"רשמיים". יתכן שזה גם הסבר מסוים לנתונים. אבל דווקא בגלל שיש אלטרנטיבה, וכל מי שחפץ במעט אסקפיזם יכול בקלות ללחוץ על כפתור הנטפליקס גם בערב יום הזיכרון, הנתונים האלה דווקא מעידים על זרמים עמוקים יותר. על כך שבניגוד לציפיות, מרבית החברה הישראלית היהודית עדיין רואה ערך בסמלים הממלכתיים שבימי הזיכרון הלאומיים באים לידי ביטוי בשידור הציבורי, ובלוח השידורים הרשמי הקיים גם בערוצים המסחריים. גם בעידן האינדוידואליזם, סדיקת הלאומיות וירידת קרנן של האידאולוגיות הגדולות, מרבית הישראלים עדיין רואים במרחב הציבורי המשותף מקום בעל ערך, וככזה, פלטפורמה חשובה להנכחה של הערכים שעדיין- למרות הכל- נמצאים בקונצזוס.

אפרת שפירא רזנברג

בערב יום השואה האחרון נתקלתי ברשומה בפייסבוק (פוסט) שקראה לצום ביום השואה. אני צם ביום השואה, כך כתב במלוא הכאב והרצינות, אדם ערכי ויקר. מעבר לקושי האיש, צום הוא לא בהכרח הדרך הנכונה והיחידה לזכור. כבר הנביא בהפטרה הנקראת בבתי הכנסיות מידי צום וצום זועק: "הכזה צום אבחרהו?", האם צום הוא הדבר הנבחר? והוא ממשיך ואומר: "הלא פרש לרעב לחמך ועניים מרודים תביא ביתה כי תראה עני וכיסתו". זכירה איננה מתחילה ומסתיימת במעשה הצום. ובכלל השאלה היא ממה אנחנו צריכים לצום? האם עלינו לצום מאוכל או עלינו לצום מהסחת דעת, מחוסר קשב, מהצפה אינסופית של תכנים כאלה ואחרים. כך למשל בדורות האחרונים התחדשה פרקטיקה רוחנית יהודית שאין לה מקור בדברי חז"ל: תענית דיבור. יום ללא דברים בטלים. הפרקטיקה החדשה והמדויקת הזו קיבלה כח עצום עד שהחפץ חיים בספרו המשנה ברורה קובע כי: כשאדם רוצה לקבל על עצמו תענית, טוב יותר שיקבל עליו תענית מן הדיבור מאשר תענית מהאכילה. עד כדי כך.

בסקר עלה רעיון אפשרי אחר. לא צום אכילה. לא תענית דיבור. צום מסכים. החשכת מסכים לאומית ביום השואה. התברר כי אחוזים עצומים מהחברה הישראלית תומכים ברעיון הזה, בציון יום השואה, כיום של התמקדות והתרכזות פנימית, הקשבה ושידורים ממלכתיים בערוצי התקשורת. בהחלט יכול להיות שאזרחי ישראל זיהו דרך נכונה יותר ומדויקת יותר לזכור ולהתייחד עם זכר הנספים. בואו ניתן הזדמנות לרעיון החשוב הזה.

ד"ר חיים מאיר נריה

90% מהישראלים מוטרדים מהאנטישמיות בתפוצות וכ-**80%** סבורים שמדינת ישראל צריכה להקצות יותר משאבים למאבק באנטישמיות.

בשנת 2021 תועדו במערכת ACMS (מערכת לניטור אנטישמיות בזמן אמת) יותר מ-**3.5 מיליון** פוסטים אנטישמיים, אשר נכתבו בידי **422 אלף** משתמשים, נתון המהווה עלייה של חמישים אחוזים בהשוואה לשנת 2020.³

בשנים 2016-2017 נרשמו בממוצע כ-**1,000** תקריות אנטישמיות מדי שנה, ואילו בשנים 2020-2017 נרשמה הכפלה בתקריות ונרשמו בממוצע כ-**2,000** תקריות אנטישמיות מדי שנה (לפי נתוני הליגה נגד השמצה - ADL).

בשנת 2020 דווחו על כ-**683** אירועים אנטי יהודיים בארה"ב (לפי נתוני ה-FBI).

בסקר שנערך בקרב יהודים אמריקאים עבור הוועד היהודי-האמריקאי (AJC) בספטמבר-אוקטובר 2021:

- **82%** מהיהודים בארה"ב סבורים שבחמש השנים האחרונות האנטישמיות בארה"ב התגברה.

- **31%** מהיהודים בארה"ב סבורים שמעמדם של היהודים בארה"ב פחות בטוח בהשוואה לשנה הקודמת.

- **24%** מיהודי ארה"ב היו קורבן לאנטישמיות בשנה האחרונה - בתקיפות אישיות או ברשתות החברתיות,

כך גם הייתה עלייה ניכרת באנטישמיות בפלטפורמות המקוונות ב-2021.⁴

אני רוצה שילדיי יגדלו לתוך עם יהודי שלעולם לא יתן שירצחו אותו שוב, ושלא יתן לעולם שירצחו אחרים. שמגן על עצמו בעוצמה, אך שומר כל העת שעוצמתו לא תפגע במי שלא מאיים על חייו. שאוהב את עמו, ואוהב את האדם באשר הוא. שגאה בזהותו, ונותר עניו כלפי זהויות אחרות. שלא יהיה שוב גר במצרים, ושיאהב את הגר דווקא בגלל זיכרון הגרות. שיודע שהכלל הגדול של התורה: "ואהבת לרעך כמוך", נכון גם ברמה האישית וגם ברמה הלאומית. ואהבת לעם האחר כמו את עמך.

ליאור טל שדה

אדם קרוב אצל עצמו. אדם קרוב גם אצל עמו. על כן אך טבעי והגיוני שתחושות של דאגה ואכפתיות יהיו חזקות יותר כלפי העם שלך מאשר כלפי האנושות כולה - כשם שאדם דואג יותר לבני משפחתו ולאנשים קרובים. העובדה ש-58% מן היהודים בישראל רואים כלקח עיקרי מן השואה את זה שהעם היהודי יכול לסמוך רק על עצמו - מעידה שצורך ההגנה הפרטיקולרי גובר על תחושת שליחות אנושית כללית, של עם שהיה בעצמו קורבן לרצח עם. חלק מן ההסבר לכך טמון כמובן בהקשרים הפוליטיים הטעונים והמאיימים: הפיגועים האחרונים בערי ישראל, אירועי האנטישמיות בתפוצות, והפלישה האלימה לאוקראינה: התמונות הנוראות של מאות אלפי פליטים ושל אומה שנלחמת על קיומה מול עולם שההתגייסות שלו למנוע חורבן והשמדה היא חלקית ביותר. בעולם שנחוה כמסוכן ומאיים, בוודאי באזור המזרח התיכון, הנטייה להתכנסות פנימה גוברת. ובהתאמה - מכיוון שאדם קרוב אצל עמו, הגיוני שהתשובות של מוסלמים, דרוזים ונוצרים יהיו תמונת-מראה הפוכה של תשובות המשיבים היהודים, והלקחים שיבחרו יהיו אוניברסאליים.

יפה בניה

³ משרד התפוצות, מתוך דו"ח "האנטישמיות 2021 - תמונת מצב" (2021-heb, annual-assessment-2021-heb, diaspora.digitaler.co.il/https://)

⁴ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מתוך "מידע על אנטישמיות בארצות הברית" (2022).

יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולחללי פעולות האיבה

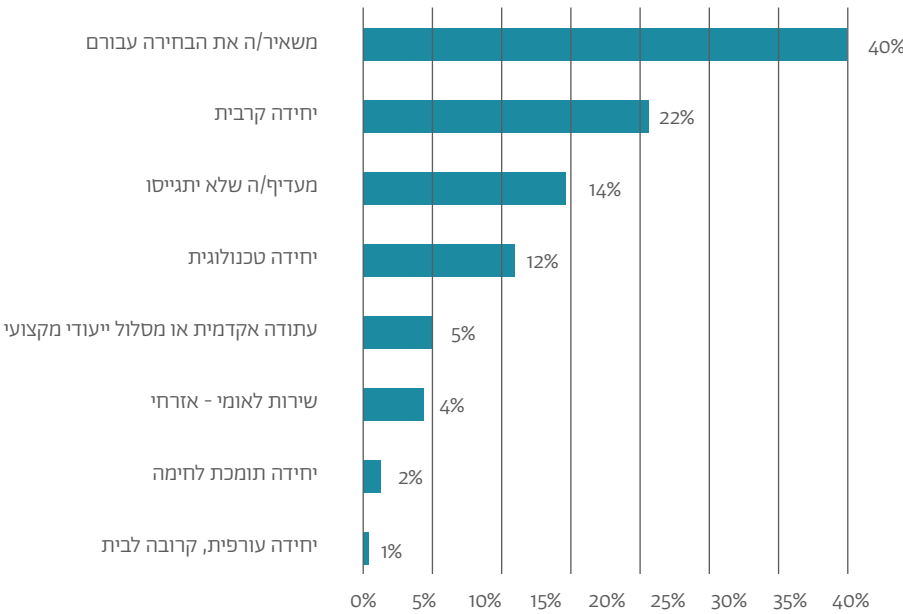
ד' באייר, תשפ"ב | 3-4 במאי, 2022

שירות ישראל

רק 14% מבין המשיבים היו מעדיפים שילדיהם לא ישרתו כלל במסגרת צה"ל או שירות לאומי-אזרחי. **40% מעדיפים להשאיר את הבחירה היכן לשרת, לילדיהם, והשאר מתפלגים בין האפשרויות השונות.**

היכן יעדיפו הישראלים שילדיהם ישרתו (כלל המדגם)

הסקר מדגיש בעיני את המגוון והמחויבות שהשירות הצבאי מעורר בחברה הישראלית. אמנם ישנה ירידה באחוז המתגייסים אבל זה בעיני אינו המוקד. נראה מנתוני הסקר שמרבית הישראלים רואים בשירות בצה"ל שלב משמעותי בתהליך ההתבגרות וחיוזוק השייכות לחברה הישראלית. הורים רבים רוצים שילדיהם יתגייסו, יתרמו למדינה בדרכים מגוונות, ויכנסו לצבא כדי לבחור את המשך דרכם, בדרך של שירות משמעותי ומתוך הבנה שיש בצבא אפשרות לתרום למדינה אך גם במידה רבה להיתרם. מהנתונים נראה שצה"ל הוא עדיין תחנה חינוכית, חברתית ואישית עבור ישראלים רבים והם רואים בשירות הזדמנות עבור ילדיהם להשיב לחברה שבה הם חיים ולקבל ממנה כלים משמעותיים להמשך דרכם.

יעל גוראון

לפני כעשור, מחצית (50%) מבוגרי כיתה י"ב התגייסו לשירות בצה"ל, כיום כ-**48%** בלבד מתגייסים. אם המגמות תמשכנה בכיוון הירידה, בשנת 2034, אחוז בני ה-18 המתגייסים יהיה נמוך אף יותר. אמנם הגידול הדמוגרפי יוביל לכך שמספר המתגייסים יעלה, אך גם מספר הצעירים אשר אינם מתגייסים יגדל.⁵

62% ממשרתי החובה הם חיילים ו-**38%** חיילות. כ-**32%** מחיילי החובה בצה"ל משרתים בתפקידי לחימה.⁶

סקר המוטיבציה האחרון של צה"ל אשר נערך ב-2017 ונגנז, דווח על **64%** מהמועמדים לגיוס, שהביעו רצון לשרת ביחידות קרביות.⁷

ממחקר של "מערכות" - בית התוכן המקצועי של צה"ל לצבא ולביטחון לאומי משנת 2021 עולה כי **62%** מהמלש"בים הבנים שאפו להתגייס לתפקידי לחימה.⁸

⁵ נתוני אמרכל ופנימה, מתוך מתווה השירות "שווה לכולם" שי פירון וענבר הרוש גיטי, פנימה 2019.

⁶ נמסר מטעם רמ"ד נתונים תומכ"א, אכ"א 6.3.22

⁷ מקור: "קרבי? כבר לא הכי", ישראל היום, 2019, <https://www.israelhayom.co.il/article/621343>

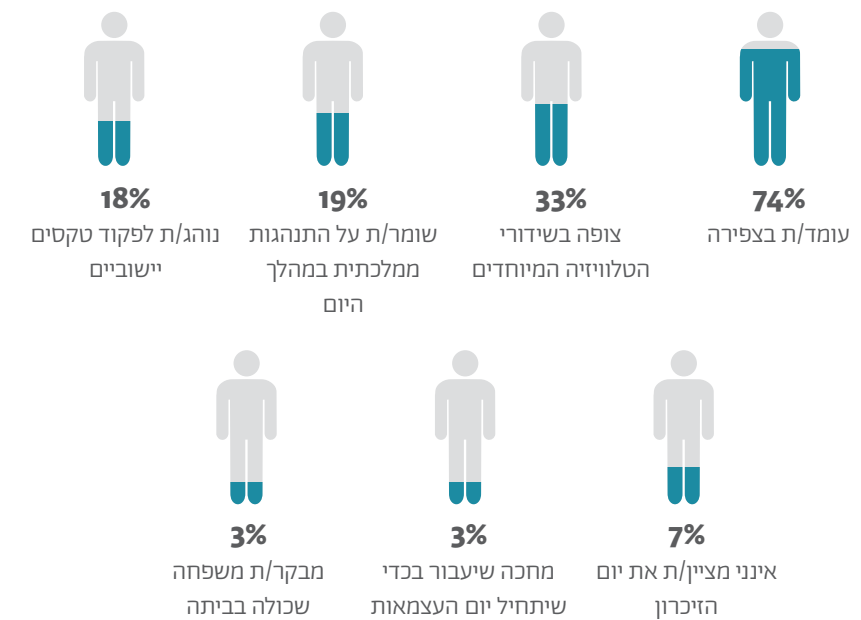
⁸ מקור: "האמנם רצון הפרט? מרכיבי המוטיבציה לבחירת מסלול השירות בצה"ל", מערכות - בית התוכן המקצועי של צה"ל לצבא ולביטחון, 2021.

כיצד הישראלים מציינים את יום הזיכרון ב-2022

74% מהישראלים השיבו כי הם עומדים בצפירת יום הזיכרון

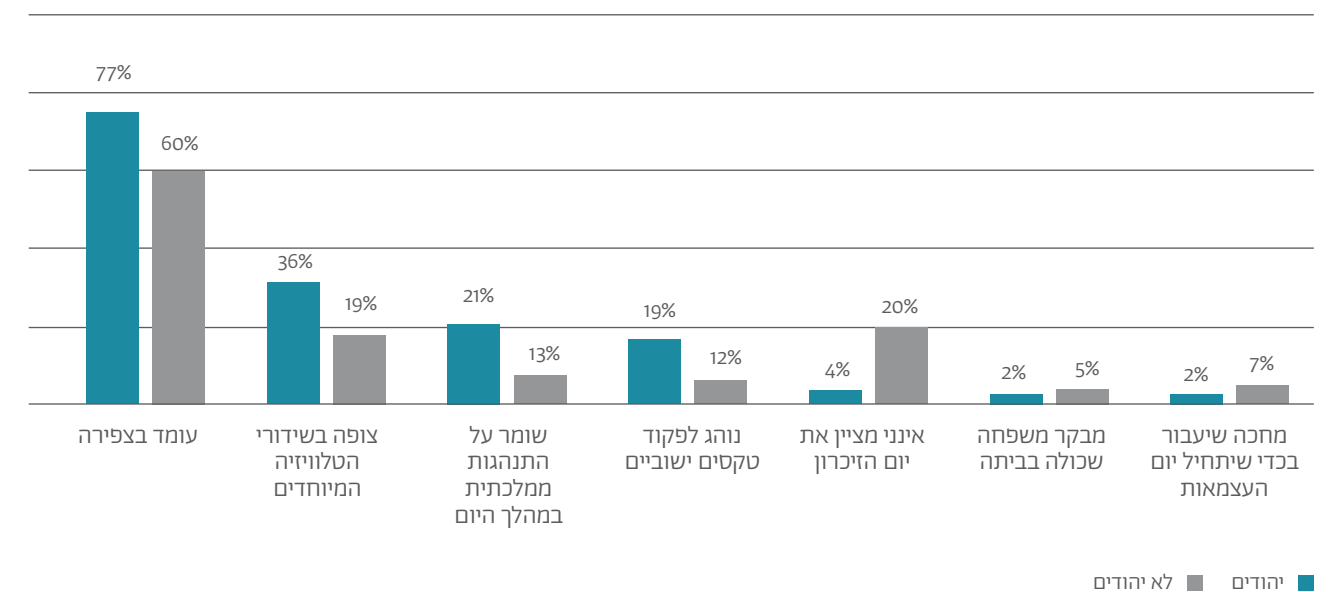
הרוב המכריע של המשיבים עומדים בצפירת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל וחללי פעולות האיבה, מה שמעיד על קיומו של אתוס ממלכתי מחבר סביב יום הזיכרון.

כיצד אתם מציינים את יום הזיכרון לחללי צה"ל ולנפגעי פעולות האיבה? (כלל המדגם)

* המשיבים התבקשו לבחור עד 2 אפשרויות המשמעותיות ביותר עבורם

מהן הדרכים המרכזיות בהן המשיבים היהודים והלא יהודים מציינים את יום הזיכרון?

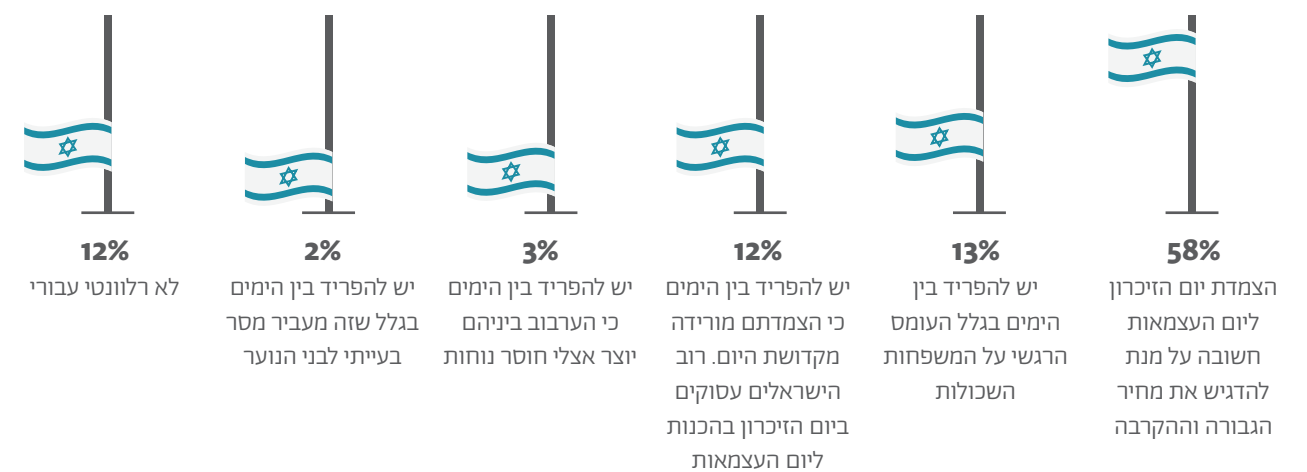

לפי נתוני משרד הביטחון, בערב יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולחללי פעולות האיבה תשפ"ב, מספר החללים עומד על **24,068** משנת 1860 ועד היום. מיום הזיכרון אשתקד נוספו עוד **140** חללים למניין הנופלים, בהם **84** נכי צה"ל וכוחות הביטחון, שנפטרו כתוצאה מנכותם והוכרו במהלך השנה כחללי מערכות ישראל.

הצמדת יום הזיכרון ליום העצמאות

58% מהישראלים תומכים בהצמדת יום הזיכרון ליום העצמאות מתוך שיקול של הדגשת מחיר הגבורה וההקרבה. אירועי יום הזיכרון מסתיימים מיד עם כניסת יום העצמאות ובכך נוצר דיסוננס רגשי לאומי בין התייחדות עם השכול והאבל לבין חגיגות החיים והחירות במדינה.

בשאלון זה, רוב מהמשיבים העידו כי הם תומכים בהשארת יום הזיכרון צמוד ליום העצמאות. כמו כן, גם מי שהשיב כי הוא תומך בהפרדת הימים, בחר באפשרות זו בעיקר ממניעים אלטרואיסטים הנוגעים לחשש מהפגיעה בקדושת היום ובזכרם של הנופלים ולאור העומס הרגשי הנוצר על המשפחות השכולות.

קרבה לשכול

66% מהישראלים מעידים כי הם מכירים אדם שנפל או נרצח בפיגוע, מהם 9% חוו שכול במעגל הראשון, כלומר, במשפחתם הקרובה והגרעינית.

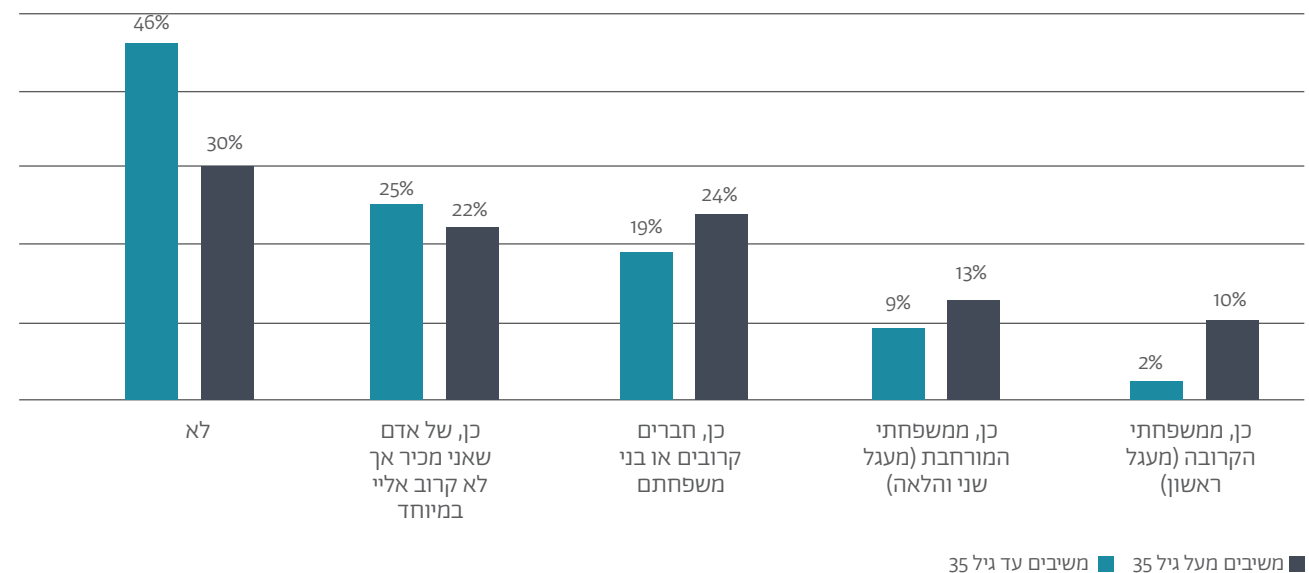
האם הינך חלק ממשפחת השכול? (כלל המדגם)

■ כן, ממשפחתי הקרובה (מעגל ראשון) ■ כן, ממשפחתי המורחבת (מעגל שני והלאה) ■ כן, חברים קרובים או בני משפחתם ■ כן, של אדם שאני מכיר אך לא קרוב אליי במיוחד ■ לא

ניתן לזהות הבדלים משמעותיים בתשובות. מבוגרים שילמו מחיר גבוה יותר ורבים מהם חוו שכול בהשוואה לצעירים.

קרבה לשכול בקרב צעירים ומבוגרים

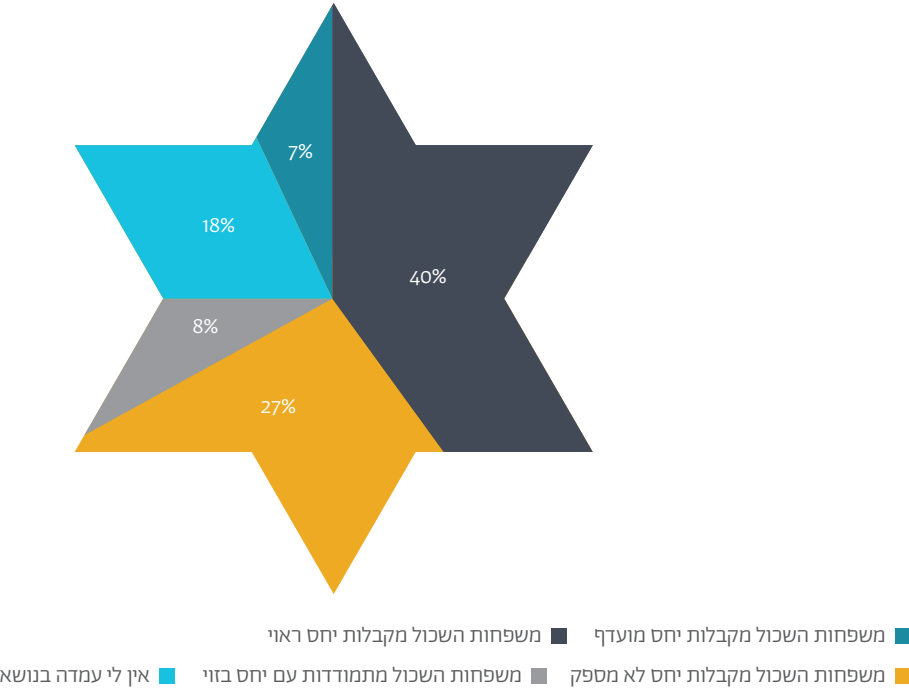
חיוב ההדדיות שבאה לידי ביטוי בקרבה שבין שני הימים הוא כמעט קונצנזוס, וזוכה לרוב ברור גם בקרב ישראלים לא-יהודים. שני הימים קשורים זה לזה בתודעה הישראלית, ומסמלים קורלציה שהיא גם סיבתיות: ההקרבה והקוממיות, הגבורה והעצמאות. יום האבל על הנופלים אינו מפחית מקדושת היום שאחריו, אלא מעצים אותה, כעולה המשגיבה את תכליתה העליונה. בדמם אנו חיים, את זכרם נישא הלאה, והעצב על לכתם נשלב ומתעלה בשמחה על עצמאותנו.

ד"ר תומר פרסיוקו

יחס למשפחות שכולות

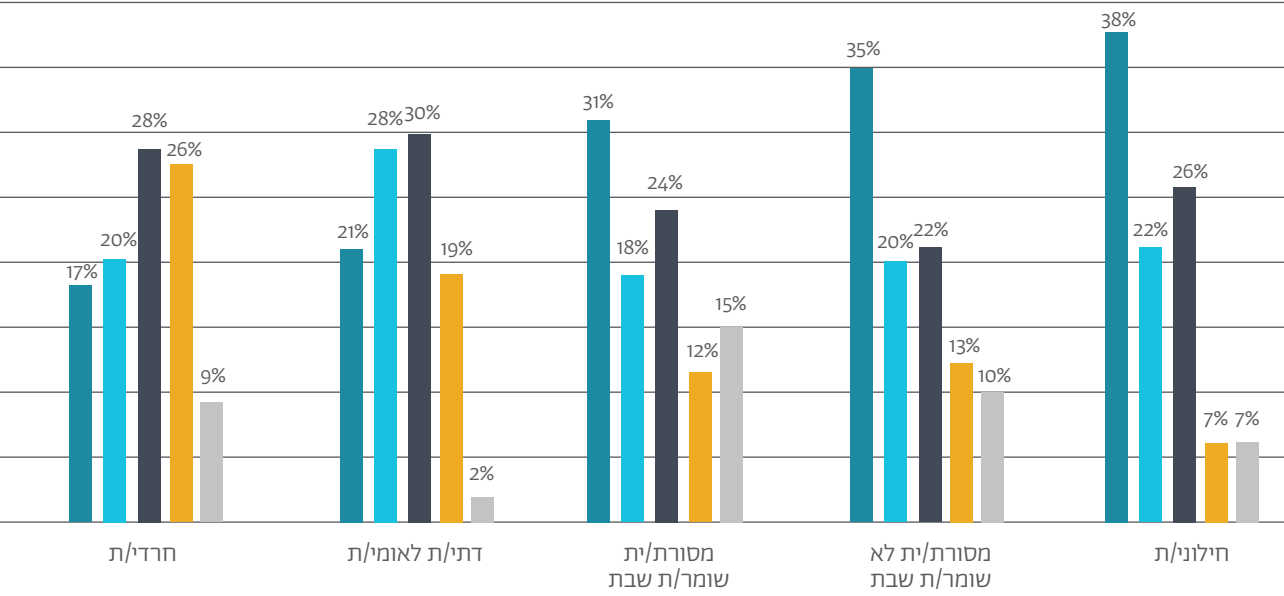
40% מהמשיבים חושבים כי משפחות השכול מקבלות יחס ראוי בעוד 27% חושבים שהן מקבלות יחס לא מספק.

כיצד הישראלים מגדירים את היחס של מדינת ישראל למשפחות השכולות? (כלל המדגם)

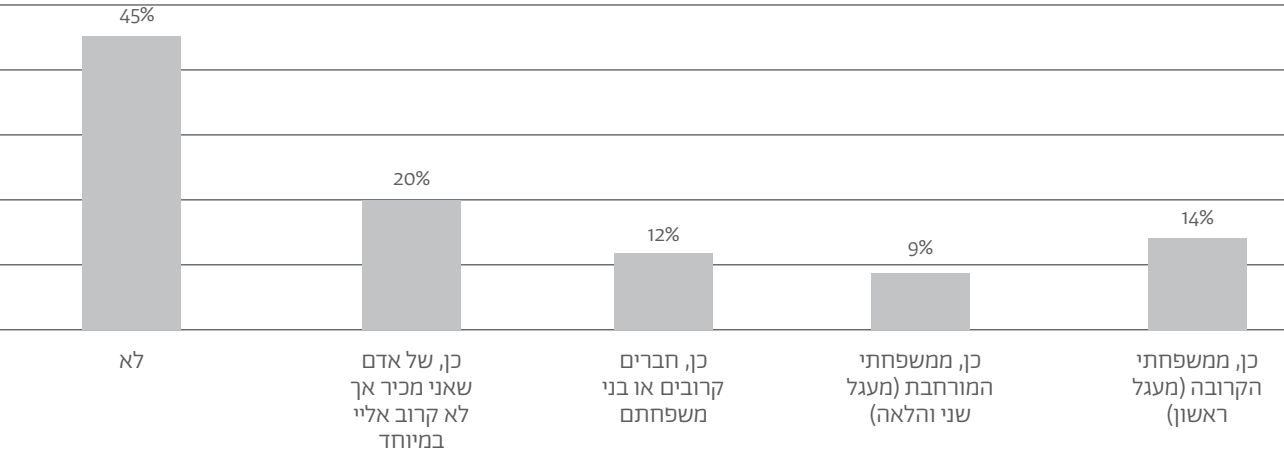
השכול חוצה מגזרים וזרמים דתיים. 14% מהחרדים העידו כי חוו שכול ממעגל ראשון או שני. כך גם 27% מקרב המסורתיים שומרי שבת, 21% מקרב מסורתיים שאינם שומרי שבת, 23% מאלו המגדירים עצמם דתיים לאומיים, ו-35% מהחילוניים.

קרבה לשכול בקרב משיבים יהודים

כן, ממשפחתי הקרובה (מעגל ראשון) — כן, ממשפחתי המורחבת (מעגל שני והלאה) — כן, חברים קרובים או בני משפחתם — כן, של אדם שאני מכיר אך לא קרוב אליי במיוחד — לא

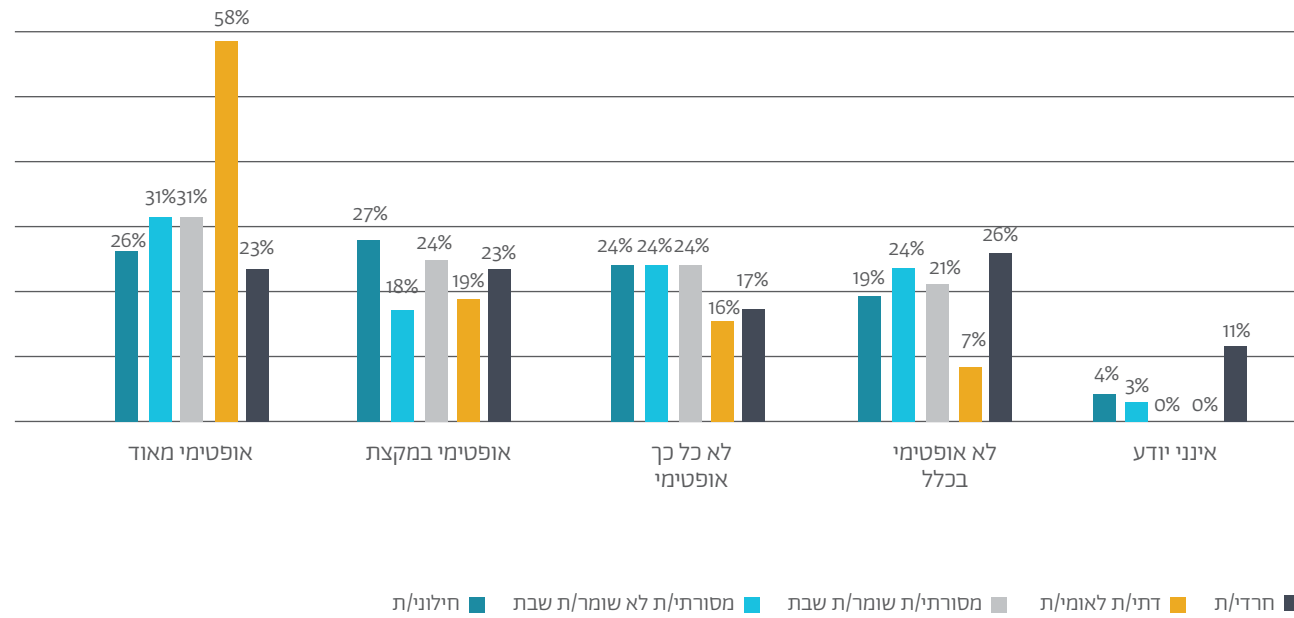
קרבה לשכול בקרב משיבים לא יהודים

יום העצמאות ה-74 למדינת ישראל

ה' באייר, תשפ"ב | 4-5 במאי, 2022

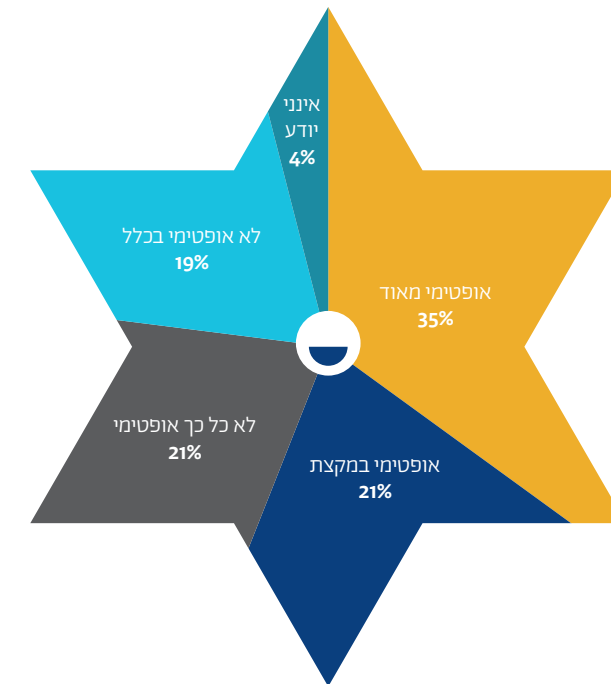

אופטימיות לגבי עתיד המדינה

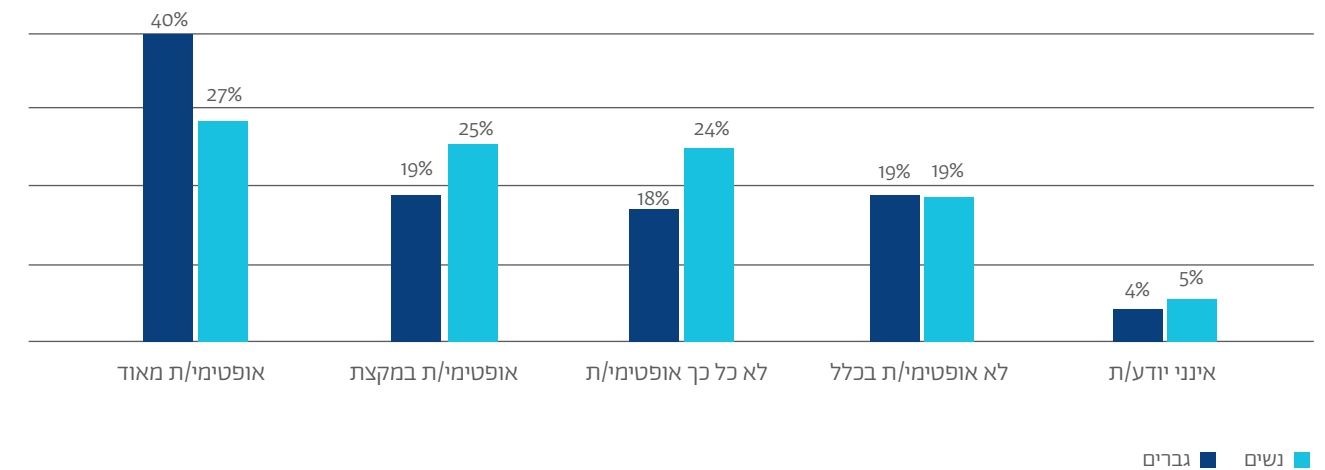
56% מהישראלים אופטימיים מאוד או אופטימיים לגבי עתידה של מדינת ישראל.

רוב הישראלים (56%) אופטימיים לעתידה של מדינת ישראל, שאר הישראלים לא כל כך אופטימיים (21%) או לא אופטימיים בכלל (19%). גברים הרבה יותר אופטימיים מנשים, ערבים יותר אופטימיים מיהודים

מבין אלו שהשיבו שהם אופטימיים מאוד בנוגע לעתידה של מדינת ישראל, ניתן לזהות אחוזים גבוהים יותר בקרב גברים (40%) אל מול נשים (27%).

התפלגות האופטימיות בנוגע לעתידה של מדינת ישראל בקרב נשים וגברים

בשנת 2020 90.3% מבין הנשאלים דיווחו כי הם מרוצים מחייהם ו-65.8% מהם דיווחו כי הם מרוצים ממצבם הכלכלי. כמו כן, 87.8% ציינו כי הם מרוצים מהדירה שבה הם מתגוררים ו-85.7% הדגישו כי הם מרוצים באופן כללי מאזור מגוריהם.⁹

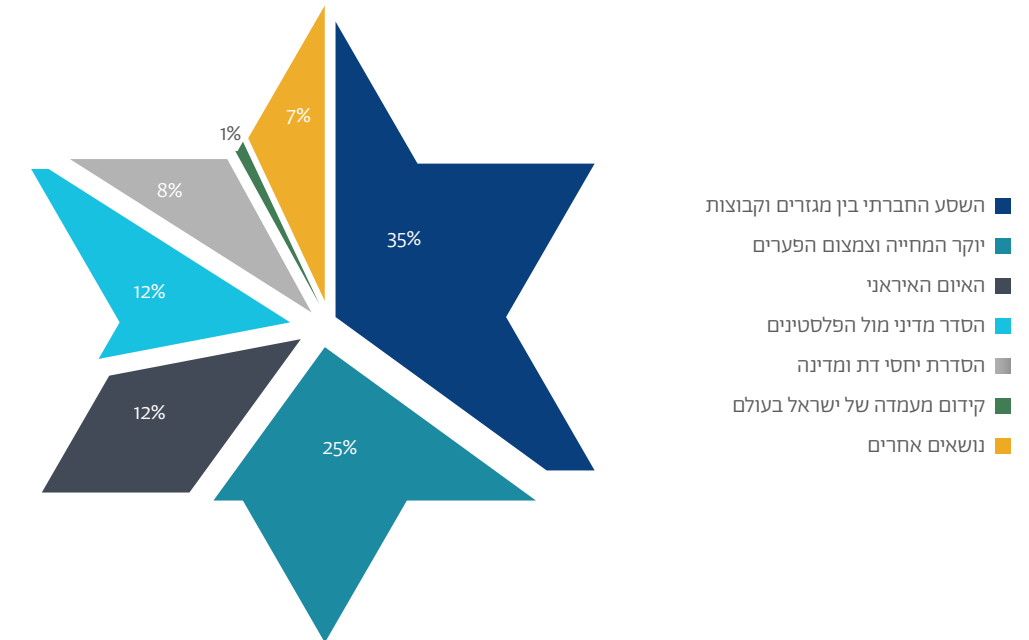
הצמיחה בישראל נמצאת בשיא היסטורי. ברבעון האחרון של 2021 הצמיחה עמדה על 16%, כאשר בכל שנת 2021, הצמיחה עמדה על 8.1%.

⁹ הלמ"ס, "ישראל במספרים - נתונים נבחרים מתוך שנתון סטטיסטי לישראל", 2021, https://www.cbs.gov.il/he/publications/DocLib/isr_in_n/isr_in_n21h.pdf

הנושא המטריד ביותר את אזרחי ישראל

35% מהישראלים מוטרדים הכי הרבה מהשטע החברתי בין מגזרים וקבוצות

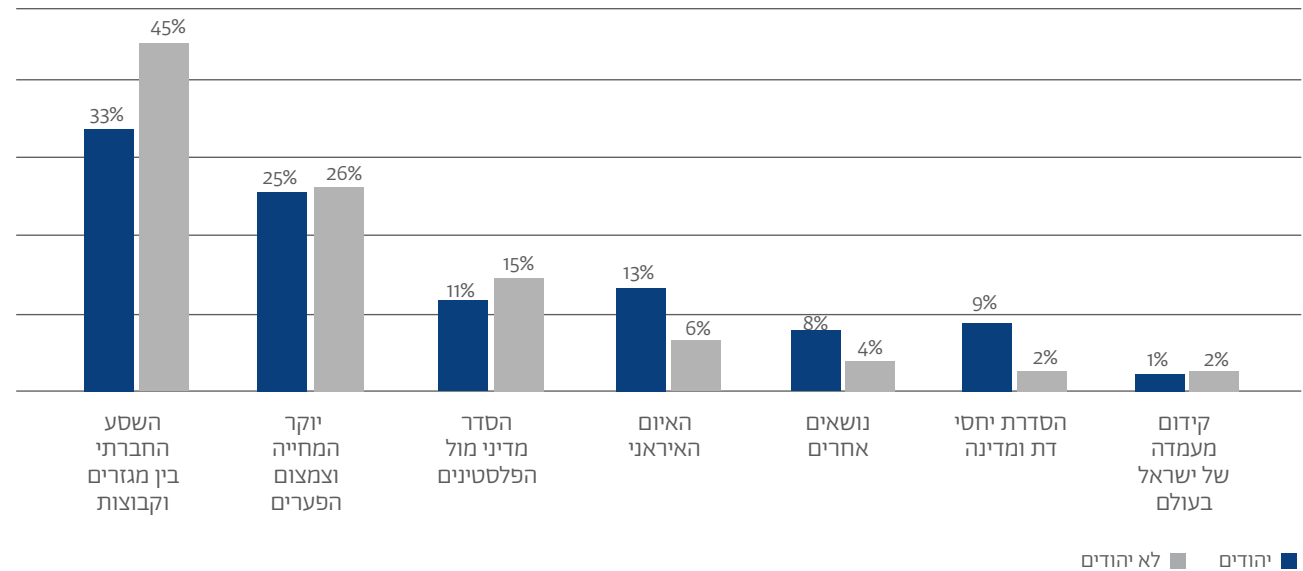
המשיבים נשאלו מהו הנושא שמטריד אותם הכי הרבה ובו לדעתם, צריכה מדינת ישראל לטפל יותר מהכל. רבים מהמשיבים בחרו בסוגיית השטע בין מגזרים וקבוצות שונות באוכלוסייה ומיד אחריה יוקר המחייה וצמצום פערים. רק מעטים ציינו את הצורך של המדינה לעסוק בהסדרת יחסי דת ומדינה ובקידום מעמדה של ישראל בעולם.

מבוגרים מוטרדים יותר מהקיטוב החברתי בהשוואה לצעירים המוטרדים יותר מיוקר המחייה. צעירים עד גיל 35 מוטרדים במידה פחותה מהאיום האיראני ויותר מהסדרת ענייני דת ומדינה בהשוואה למבוגרים.

- בקרב המשיבים הערבים, תושבי הערים המעורבות העידו כי הנושא שהכי מטריד אותם הוא נושא הסדרת יחסי דת ומדינה בעוד רק תושבי חיפה והצפון בחרו באיום האיראני.
- תושבי הערים המעורבות הם אלו שהכי פחות מוטרדים מהשטע החברתי בין מגזרים וקבוצות בהשוואה למשיבים ערבים המתגוררים באזוריה השונים של המדינה.

הנושא שהכי מטריד את המשיבים היהודים והלא יהודים - התפלגות מלאה

ממחקר הלמ"ס שבוצע עולה כי: **11.3%** מבין המשיבים הודו כי הם הרגישו עניים בשנה האחרונה. **29.9%** ציינו כי הם מתקשים לכסות את ההוצאות החודשיות של משק הבית שבבעלותם.

מהמשיבים אשר אמרו כי הם נזקקו לטיפול רפואי, **9.4%** אמרו שהם ויתרו עליו, **7.1%** מאלו שנזקקו לתרופות במרשם ויתרו עליהן ו-**6.8%** ויתרו על ארוחה חמה לפחות פעם ביומיים.

בשנת 2020 **23.3%** מהמשיבים דיווחו כי הם חשו אפליה.¹⁰

ישראל מדורגת מקום **8** בעולם בדירוג יוקר המחייה של המגזין CEOWORLD אשר התבסס על מדדים כמו יוקר מחייה, שכר דירה, מחיר מצרכים, אוכל מחוץ לבית.¹¹

ישראל במקום **85** בעולם במדד ג'יני, הממד המקובל לבחינת אי השוויון (מקום 1 - הכי שוויוני).¹²

על פי נתוני הלמ"ס, בשנת 2022 מחירי הדירות בישראל עלו ב-**13%** בהשוואה למחירן בשנת 2021.¹³

¹⁰ הלמ"ס, "ישראל במספרים - נתונים נבחרים מתוך שנתון סטטיסטי לישראל", 2021, https://www.cbs.gov.il/he/publications/DocLib/isr_in_n/isr_in_n21h.pdf

¹¹ CEOWORLD, Most Expensive Countries In The World To Live In, 2020 2020

<https://ceoworld.biz/2020/02/03/most-expensive-countries-in-the-world-to-live-in-2020/>

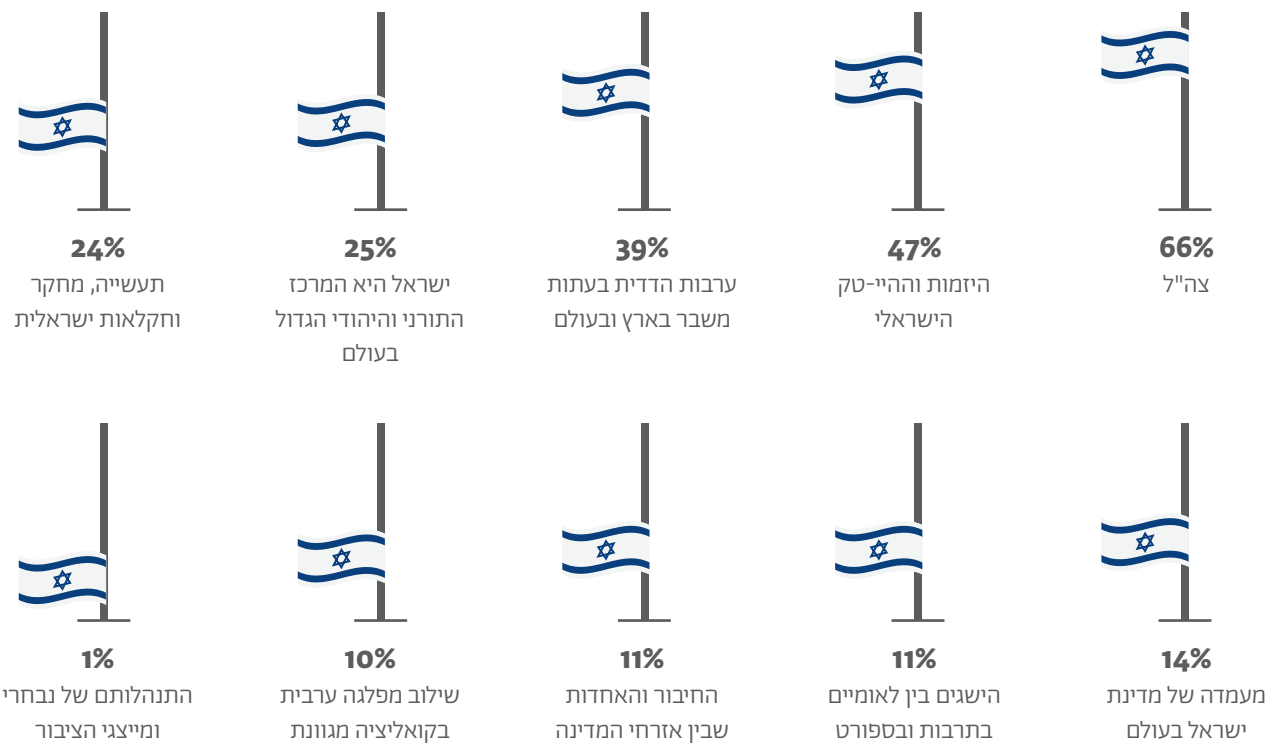
¹² המכון הישראלי לדמוקרטיה, מדד ג'יני, 2021 <https://www.idi.org.il/policy/world-comparison/indexes/gini-coefficient>

¹³ הלמ"ס, שינוי במחירי הדירות, 2022, https://www.cbs.gov.il/he/mediarelease/Madad/DocLib/2022/090/10_22_090b.pdf

מקור הגאווה של הישראלים

עבור רוב הישראלים, צה"ל מהווה מקור גאווה לאומי ומיד אחריו מדורג ענף ההיי-טק והיזמות הקשורה בו. הישראלים אינם גאים בהתנהלותם של נבחרי הציבור. רק מעטים דיווחו כי הם גאים בחיבור והאחדות שבין אזרחי מדינת ישראל.

אילו מהדברים הבאים מהווים עבורכם מקור גאווה? (כלל המדגם)

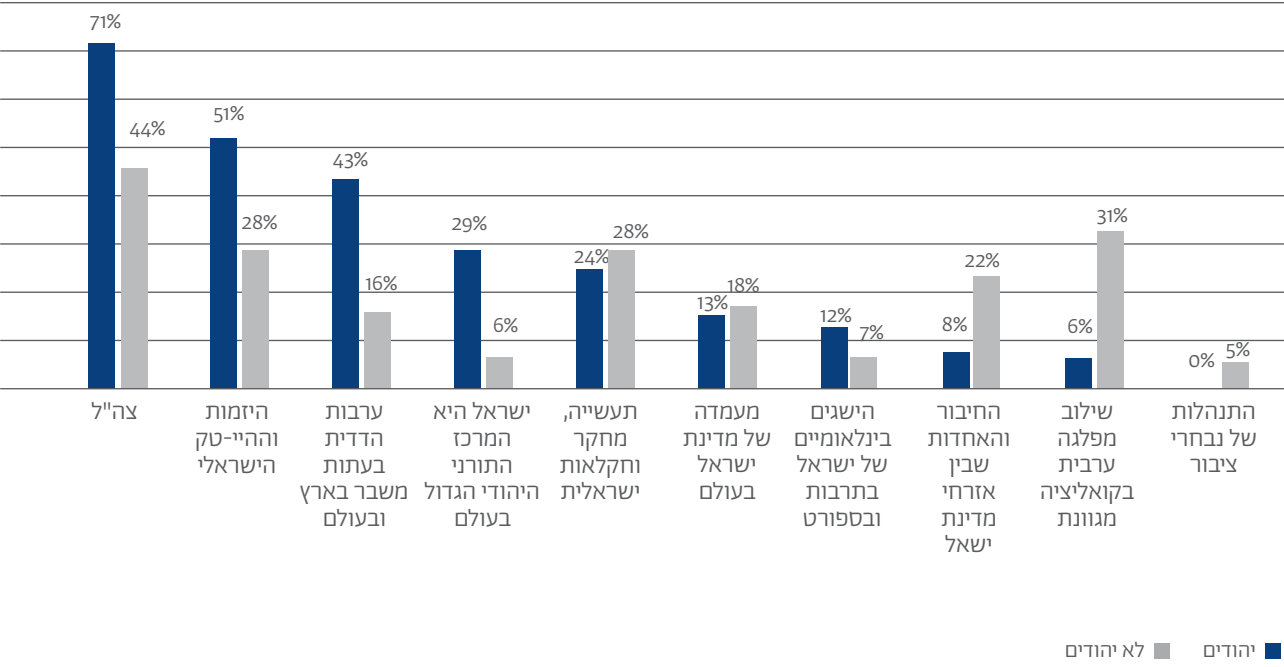
מה מהווה מקור גאווה עבור המשיבים היהודים?

*המשיבים התבקשו לבחור עד 3 אפשרויות

- חילונים, מסורתיים ודתיים לאומיים הכי גאים בצה"ל ולאחר מכן ביזמות וההיי-טק הישראלי!
- חרדים הכי גאים שישראל היא המרכז התורני והיהודים הגדול בעולם ולאחר מכן בערבות ההדדית בעתות משבר בארץ ובעולם!

מה מהווה מקור גאווה עבור המשיבים היהודים והלא יהודים? - התפלגות מלאה

טכנולוגיה, הייטק ויזמות

בשנת 2020 הוקמו 530 חברות הזנק (סטארט-אפ), 7,085 סטרטאפים פעילים כיום בישראל.

הסטארטאפים הישראליים גייסו ב-2021 סכום אסטרונומי של 25.4 מיליארד דולר, לעומת גיוס של 10.8 מיליארד דולר בכל 2020. מדובר בזינוק של 136% בסך הגיוסים בין השנים.¹⁴

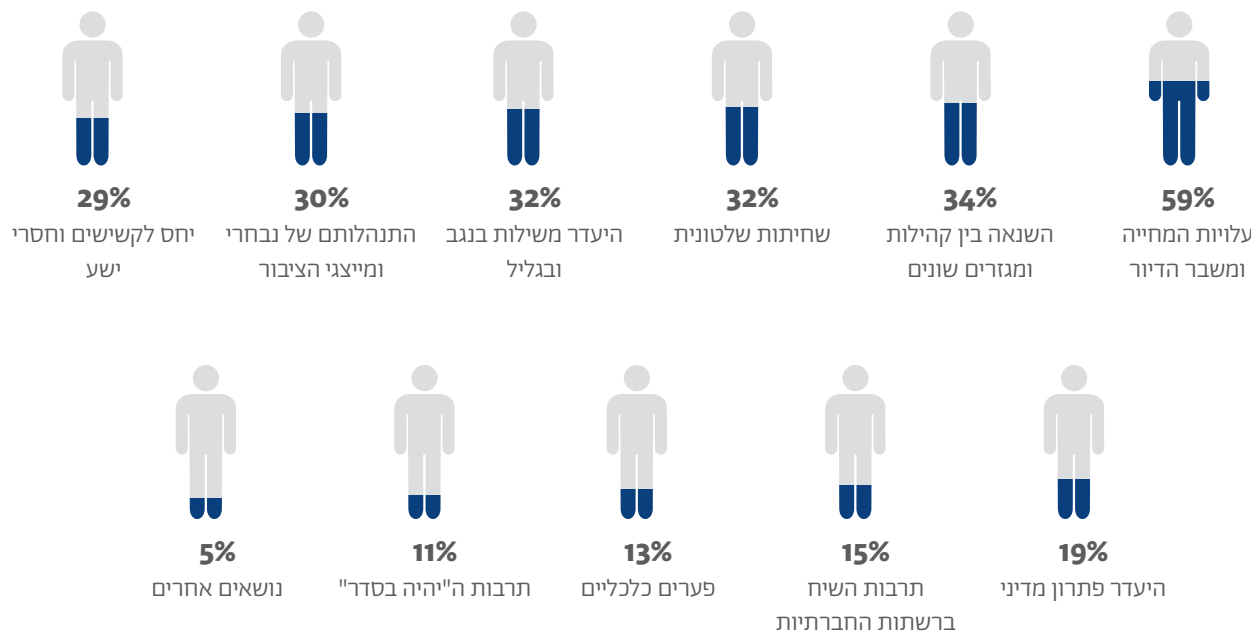
לפי מדד החדשנות של בלומברג, מדינת ישראל מדורגת במקום השני במדד "מחקר ופיתוח" (R&D), מקום רביעי בהיקף ההשכלה העל תיכונית (Postsecondary Education) ומקום רביעי במחקר יחידים (research personal). בדירוג הכללי המשכלל את כל הקריטריונים, ישראל מדורגת במקום החמישי (top 5), אשר מעליה, דרום קוריה, יפן, גרמניה ופינלנד ואחריה, ארה"ב, שוודיה, סינגפור, צרפת, בריטניה ועוד.¹⁵

ב-2020 ישראל דורגה במקום ה-20 בעולם בהנפקת פטנטים. בשנת 2018 דורגה במקום החמישי בעולם בהנפקת פטנטים לנפש.¹⁶

¹⁴ StartUp Innovation Finder, <https://finder.startupnationcentral.org/>
¹⁵ The Bloomberg Innovation Index, 2021 <https://www.bloomberg.com/graphics/2015-innovative-countries/>
¹⁶ Statista, Ranking of the 20 national patent offices with the most patent grants in 2020, 2020, <https://www.statista.com/statistics/257152/ranking-of-the-20-countries-with-the-most-patent-grants/>

מקור הייאוש של הישראלים

59% מהישראלים מיואשים מעלויות המחיר ומשבר הדיור. 34% מיואשים מהשנאה בין קהילות ומגזרים שונים.

*המשיבים התבקשו לבחור עד 3 אפשרויות

ספורט ומחקר

במשחקי הקיץ האולימפיים לישראל **13** מדליות: 3 מדליות זהב, מדליית כסף אחת ו-9 מדליות ארד.

במשחקים הפאראלימפיים לישראל **384** מדליות: 129 מדליות זהב, 125 כסף ו-139 מדליות ארד.¹⁷

13 ישראלים זכו ב-**7** פרסי נובל: ש"י עגנון - פרס נובל לספרות, 1966; מנחם בגין - פרס נובל לשלום, 1978; שמעון פרס ויצחק רבין - פרס נובל לשלום, 1994; אברהם הרשקו ואהרון צ'חנובר - כימיה, 2004; עדה יונת - כימיה, 2009; דן שכטמן - כימיה, 2010; אריה ורשל ומיכאל לוטי - כימיה, 2013.

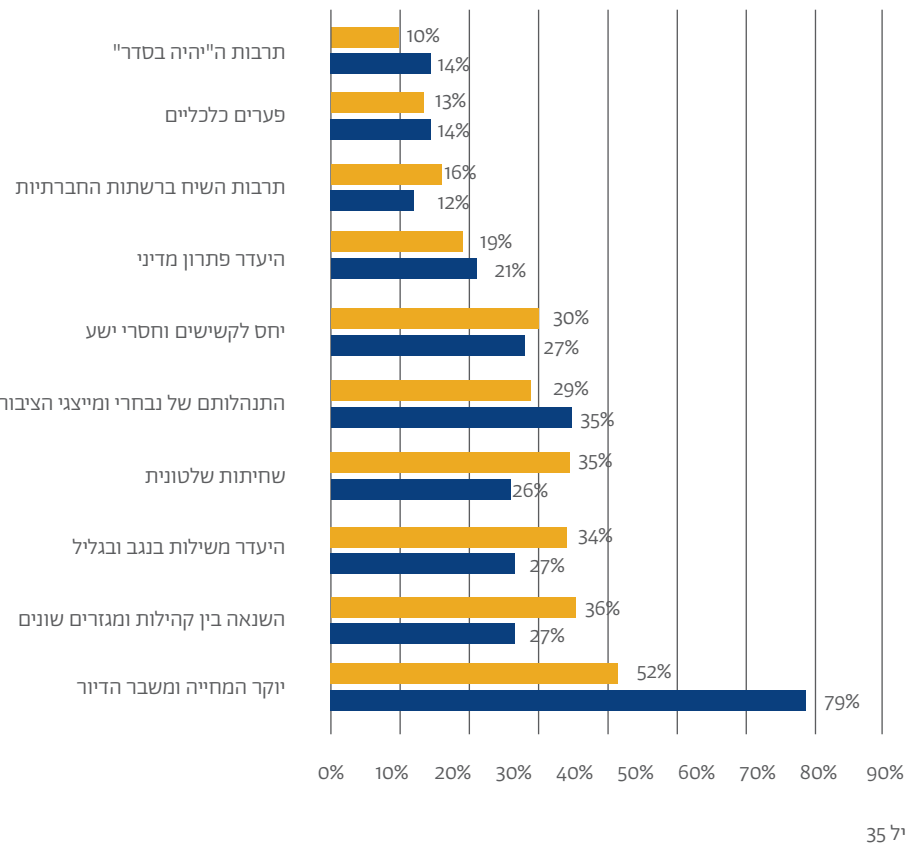
3 ישראלים זכו בפרס נובל לכלכלה (פרס בנק שוודיה לכלכלה).¹⁸

¹⁷ נתוני הוועד האולימפי וההתאחדות הישראלית לספורט נכים והוועד הפאלימפי הישראלי

¹⁸ אתר פרס נובל העולמי, <https://www.nobelprize.org/>

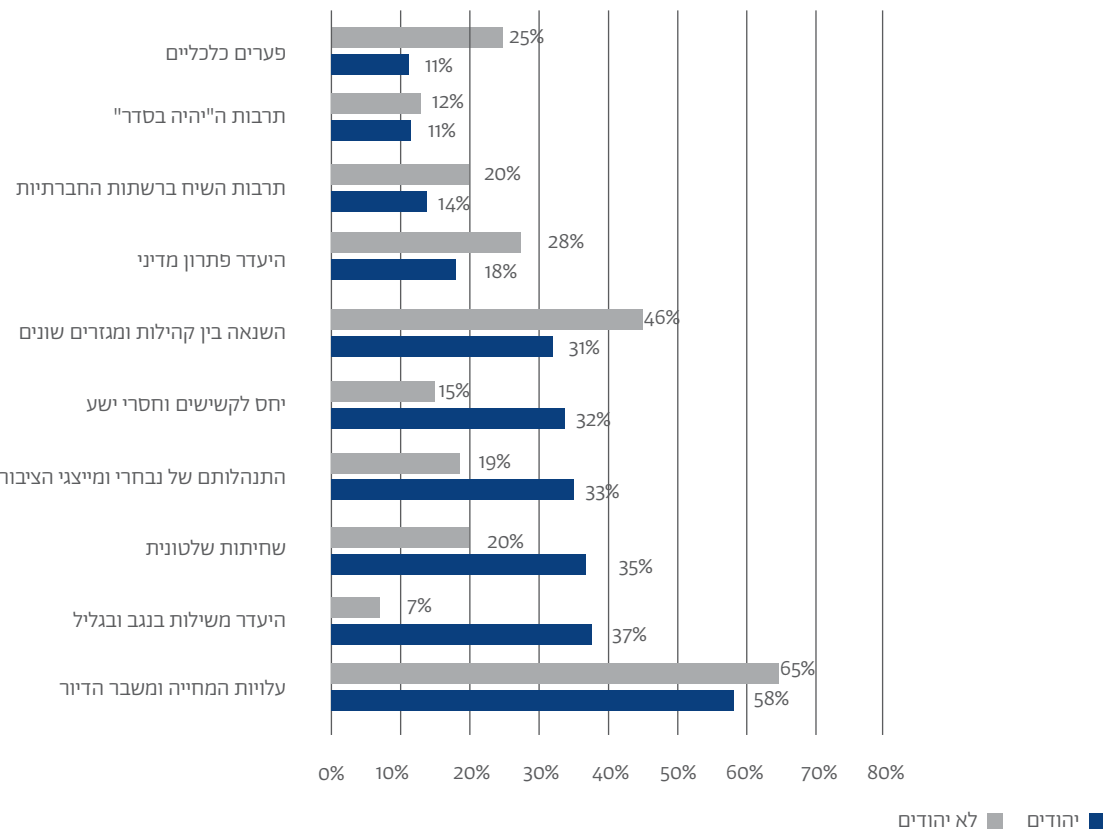
צעירים (עד גיל 35) מיואשים יותר מיוקר המחיה ומעלויות הדיור מאשר מבוגרים. מבוגרים (מעל גיל 35) מיואשים יותר מהשנאה בין הקהילות, מהיעדר המשילות בנגב ובגליל ומהשחיתות השלטונית.

מה גורם לישראלים לחוש ייאוש? - צעירים מול מבוגרים

גם המשיבים היהודים וגם המשיבים הערבים מיואשים ברמה הגבוהה ביותר מעלויות מחייה וממשבר הדיור. אך השנאה בין קהילות ומגזרים שונים מייאשת יותר את הערבים, בעוד יהודים מוטרדים הרבה יותר מהיעדר המשילות בנגב ובגליל, מהשחיתות השלטונית, מהתנהלותם של מייצגי ונבחרי הציבור ומהיחס לקשישים ולחסרי ישע.

מה גורם לישראלים לחוש ייאוש? - יהודים ולא יהודים

מחקר של הלמ"ס בשנת 2019, עולה כי **10.3%** מהמשיבים דיווחו על תחושת חוסר ביטחון אישי.¹⁹

בשנת 2020 נפתחו **452** תיקים בגין תלונות בנושא גזענות.²⁰

24% מכלל הישראלים ציינו שהם שונאים חרדים. **38%** מהחילונים ציינו שהם שונאים חרדים. רק **2%** מהחרדים ציינו שהם שונאים חילונים.

18% מהמסורתיים ציינו שהם שונאים חרדים לעומתם רק **4%** מהחרדים ציינו שהם שונאים מסורתיים.

מצביעי השמאל הם קבוצה שנואה בחברה הישראלית כאשר **22%** מכלל הישראלים ציינו שהם שונאים קבוצה זו.

בקרוב מצביעי הימין השנאה למצביעי שמאל עומדת על 30%, לעומת זאת רק **10%** מקרב מצביעי השמאל ציינו שהם שונאים מצביעי ימין.

76% מכלל הישראלים מרגישים שקיים שסע בין מזרחיים לאשכנזים ו-**38%** חשים כי השסע בין מזרחיים לאשכנזים התעצם בשנתיים האחרונות.²¹

¹⁹ הלמ"ס, Israel's Crime Victimization, 2019, https://www.cbs.gov.il/he/publications/doclib/2020/1808_victimization_survey_2019/to4_04.pdf

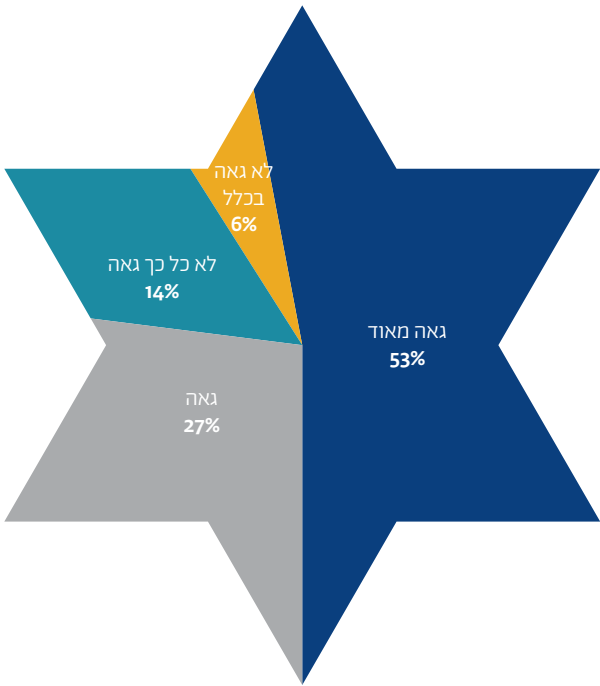
²⁰ משרד המשפטים, דו"ח פעילות לשנת 2021, https://www.gov.il/BlobFolder/reports/report_2021/he/report.pdf

²¹ פנימה, מדד השנאה, 2021, <https://www.pnimaIsrael.com/%D7%9E%D7%93%D7%93%D7%94%D7%A9%D7%A0%D7%90%D7%94>

גאווה להשתייך למדינת ישראל

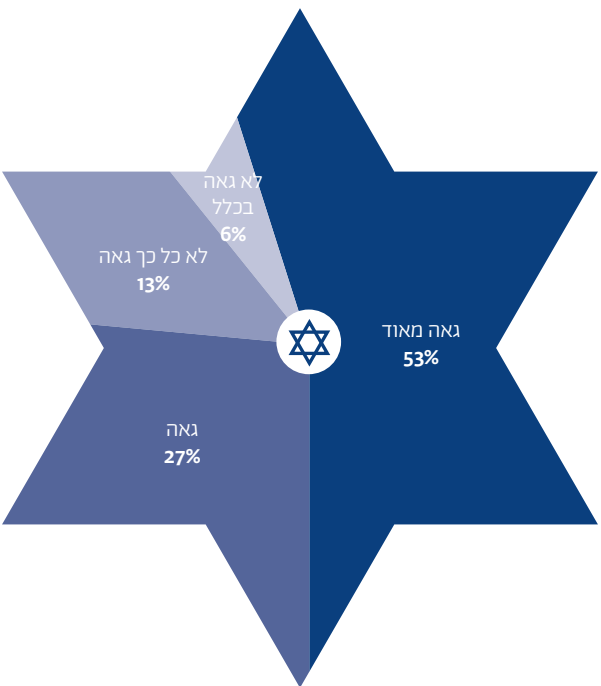
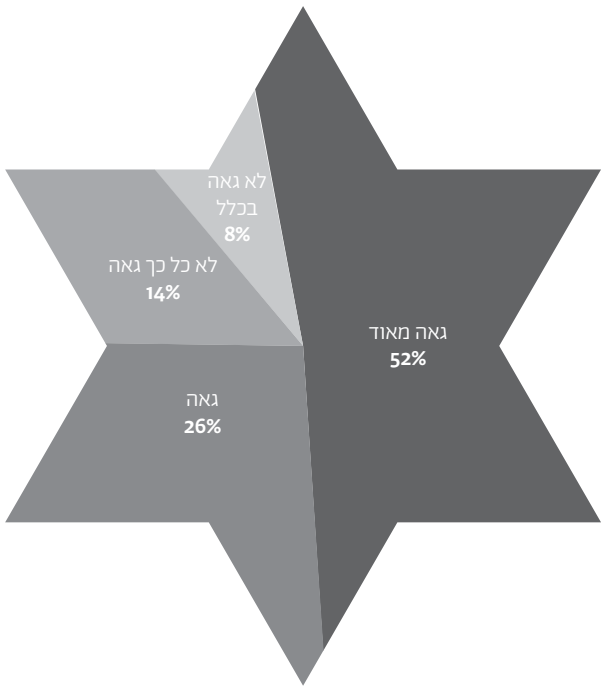
80% מהישראלים גאים מאוד וגאים להשתייך למדינת ישראל. רק 6% אמרו כי הם לא גאים בכלל להשתייך למדינה.

המידה בה הישראלים גאים להיות אזרחי מדינת ישראל (כלל המדגם)

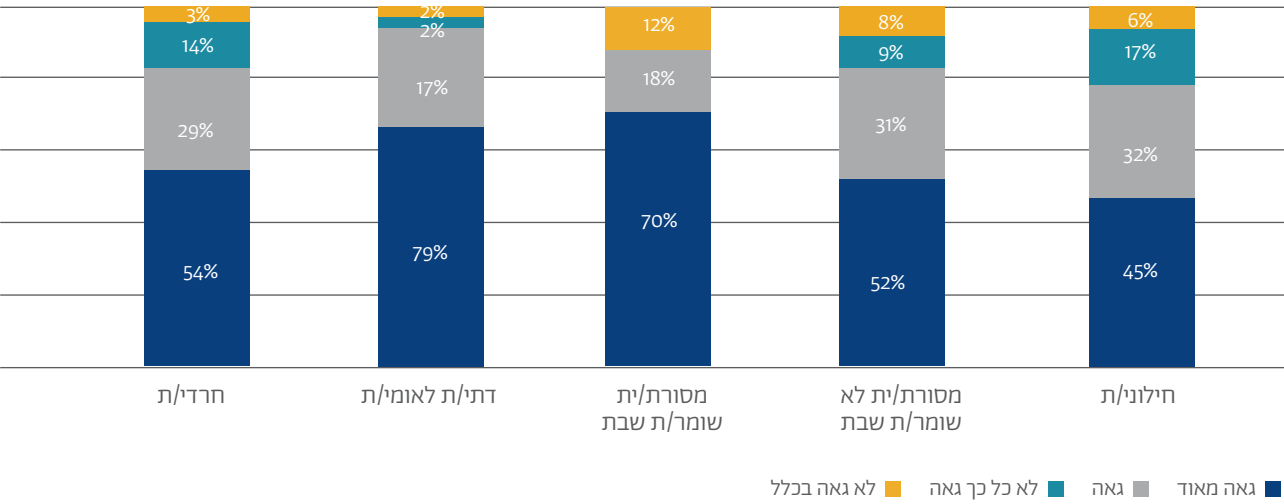
78% מהערבים גאים מאוד או גאים להשתייך למדינת ישראל

81% מהיהודים גאים מאוד או גאים להשתייך למדינת ישראל

עמדות המשיבים היהודים באשר למידה בה הם גאים להשתייך למדינת ישראל

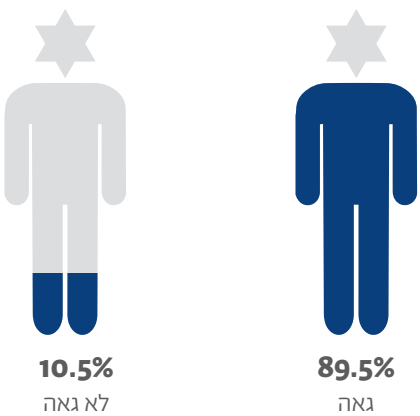
הקבוצה הדתית והקבוצה המסורתית גאות במיוחד להשתייך למדינת ישראל. לעומתן, הקבוצה החילונית נמצאת בתחתית הגאווה הלאומית.

גאווה להשתייך לעם היהודי

בשאלה אשר הופנתה רק למשיבים יהודים, כ-90% מהמשיבים אמרו כי הם גאים להשתייך לעם היהודי.

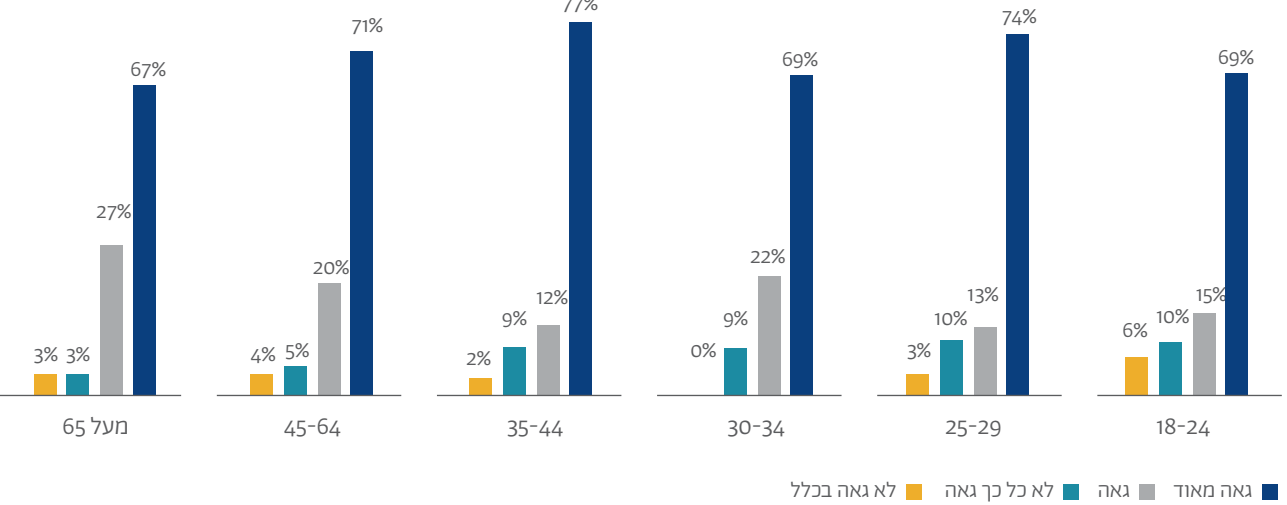
האם אתה גאה להשתייך לעם היהודי?

100% מהמשיבים החרדים, מהמשיבים הדתיים הלאומיים ומהמשיבים המסורתיים שומרי שבת השיבו כי הם גאים להיות חלק מהעם היהודי.

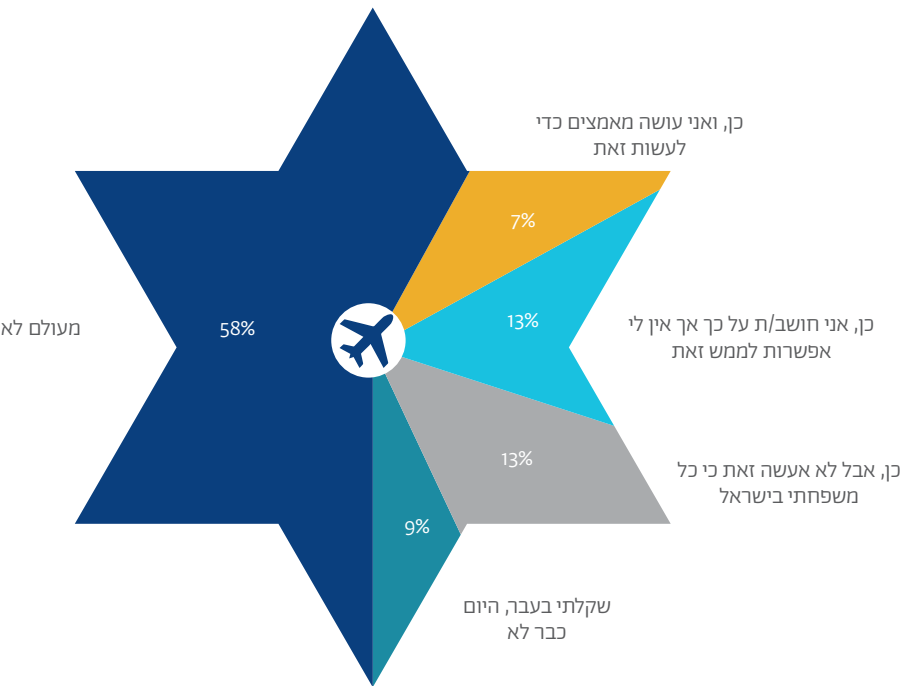
מצעירים עד מבוגרים - גאים להיות יהודים
שיעור הלא גאים כלל להשתייך לעם היהודי גבוהה פי 2 בקרב המשיבים הצעירים (עד גיל 24) בהשוואה לשאר קבוצות הגיל.

מעבר למדינה אחרת

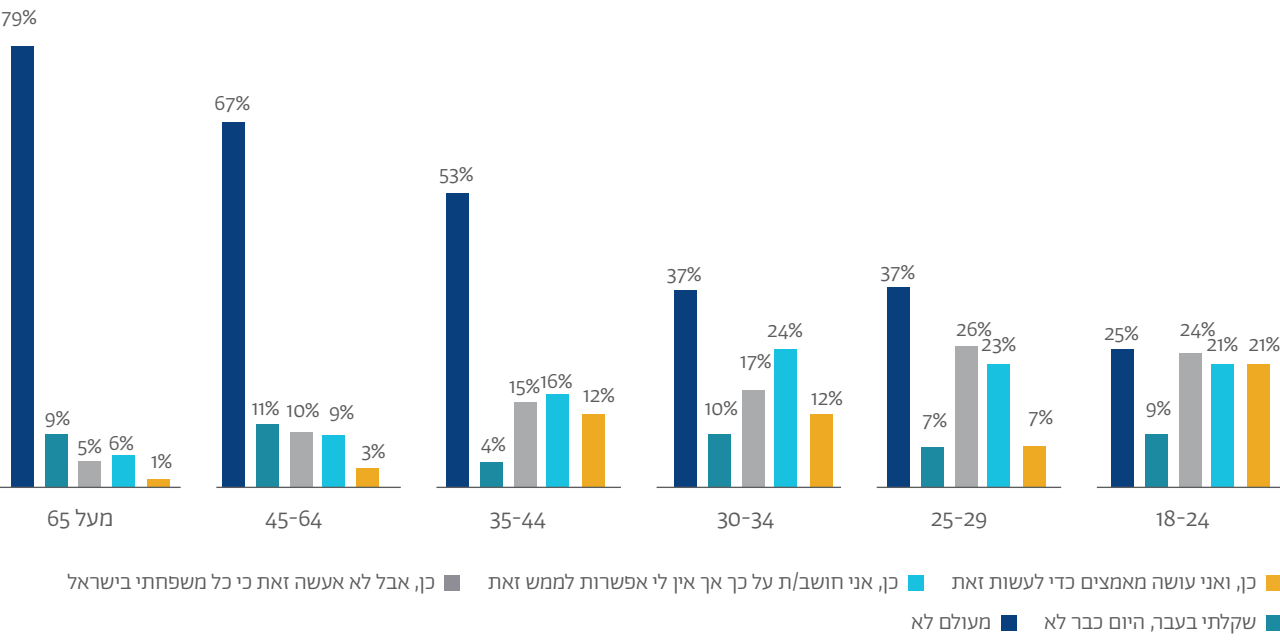
58% מהמשיבים ציינו כי הם מעולם לא שקלו לעבור למדינה אחרת, לצד 9% שצינו כי הם שקלו זאת בעבר אולם כיום כבר לא. 7% ציינו כי הם עושים מאמצים כדי לעבור.

האם אתם שוקלים לעבור למדינה אחרת? (כלל המדגם)

האם אתם שוקלים לעבור למדינה אחרת? התפלגות גילית

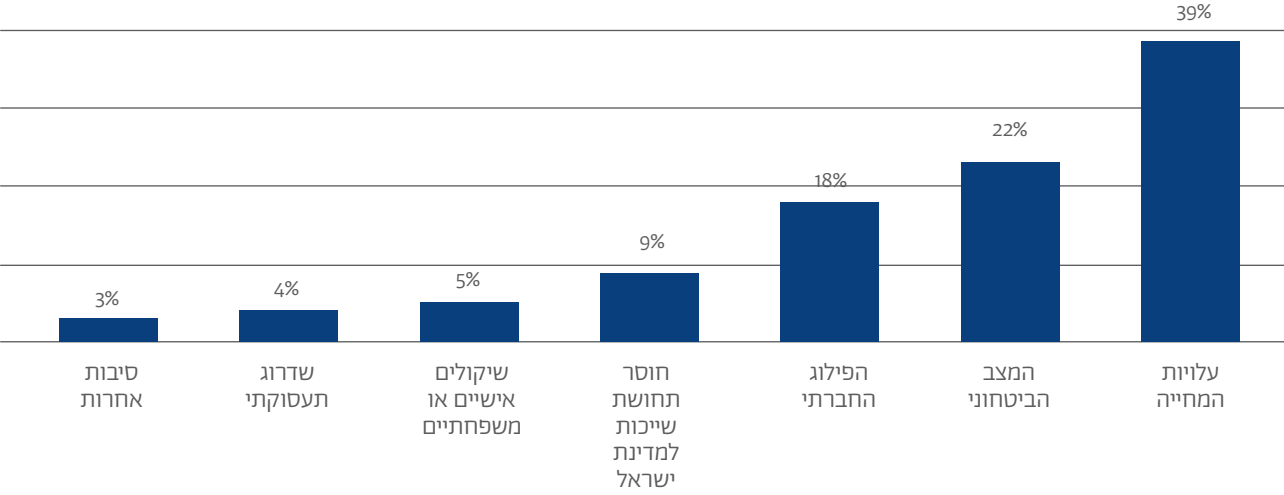
רבים מהמשיבים המבוגרים, מעולם לא שקלו לעזוב, זאת לעומת צעירים אשר אצלם תשובה זו קיבלה אחוזים נמוכים. מגמה משמעותית נצפית בקרב הצעירים בגילאי 30-34 - אשר רבים מהם שקלו בעבר או שוקלים כעת לעזוב את המדינה (63%).

הסיבה המרכזית שבגללה ישראלים רוצים לעזוב

יוקר המחיה הוא פקטור המשותף לכל הישראלים. מקרב הישראלים אשר שוקלים לעזוב את מדינת ישראל, הסיבה המרכזית היא יוקר המחיה (40%), ואחריה המצב הביטחוני (22%) והפילוג החברתי (18%).

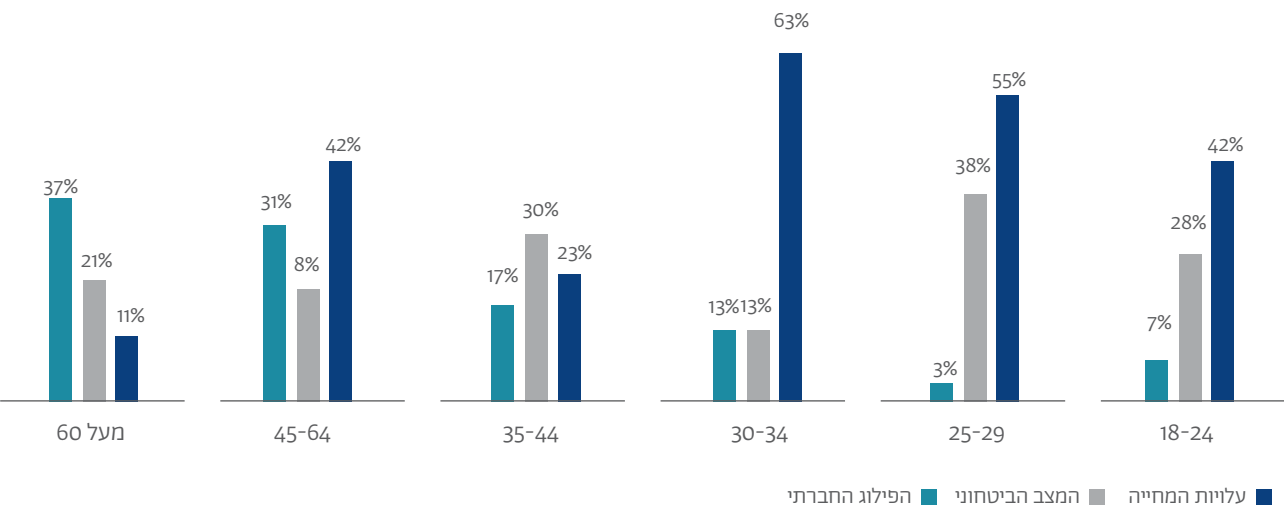
למה הישראלים שוקלים לעזוב את המדינה?

* שאלה זו הופנתה רק למי שהשיב כי הוא שוקל או שקל להגר מישראל

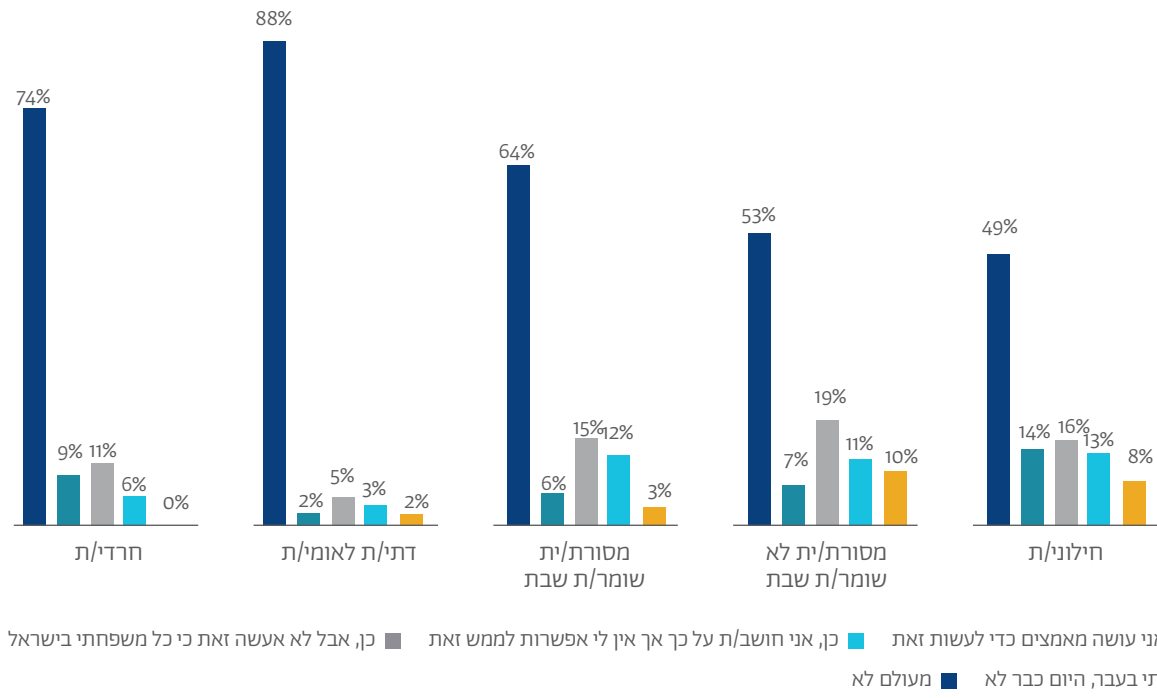
בחינת שלוש הסיבות המרכזיות לפיהן שוקלים הישראלים לעזוב את המדינה בהתפלגות גילית

עלויות המחיה מטרידות יותר את הצעירים עד גיל 35. בעוד הפילוג החברתי הוא הגורם שמטריד יותר את בני ה-45 ומעלה.

התפלגות מגזרית של המשיבים היהודים

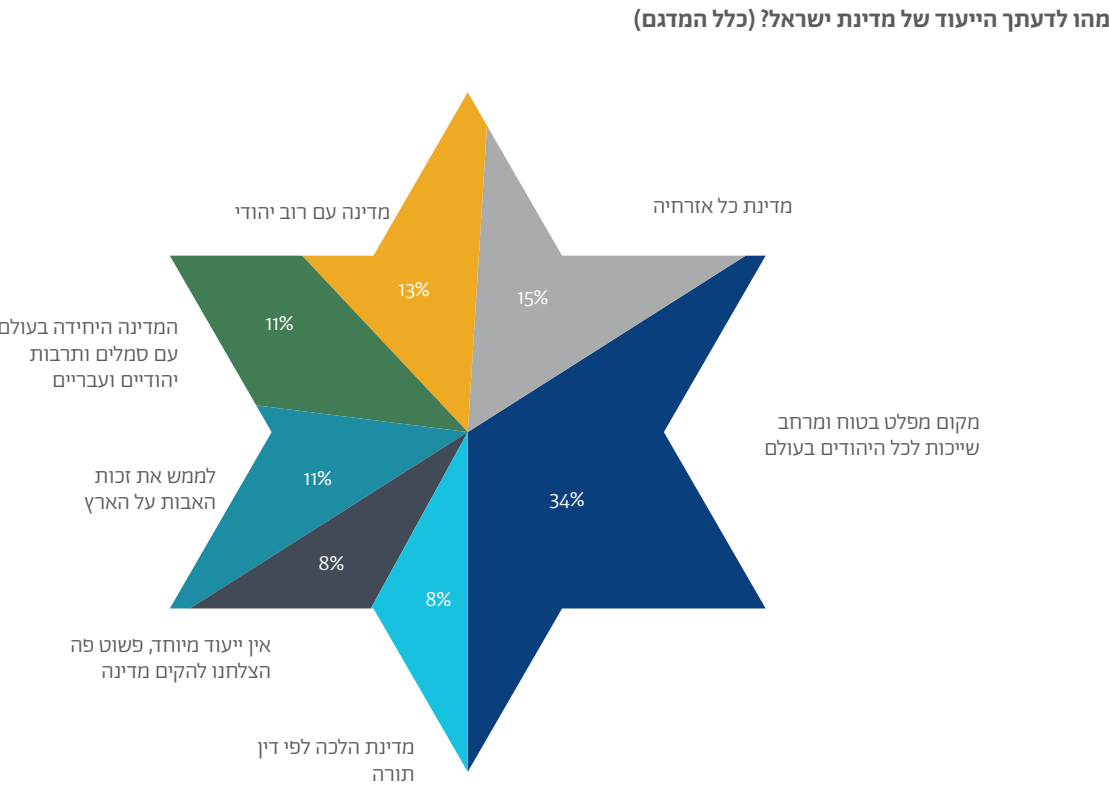
אף אחד מאלו המגדירים את עצמם חרדים לא עושה מאמצים כדי לעזוב את מדינת ישראל, בעוד 10% מאלו המגדירים עצמם כמסורתיים לא שומרי שבת, טוענים כי הם עושים מאמץ לשם כך.

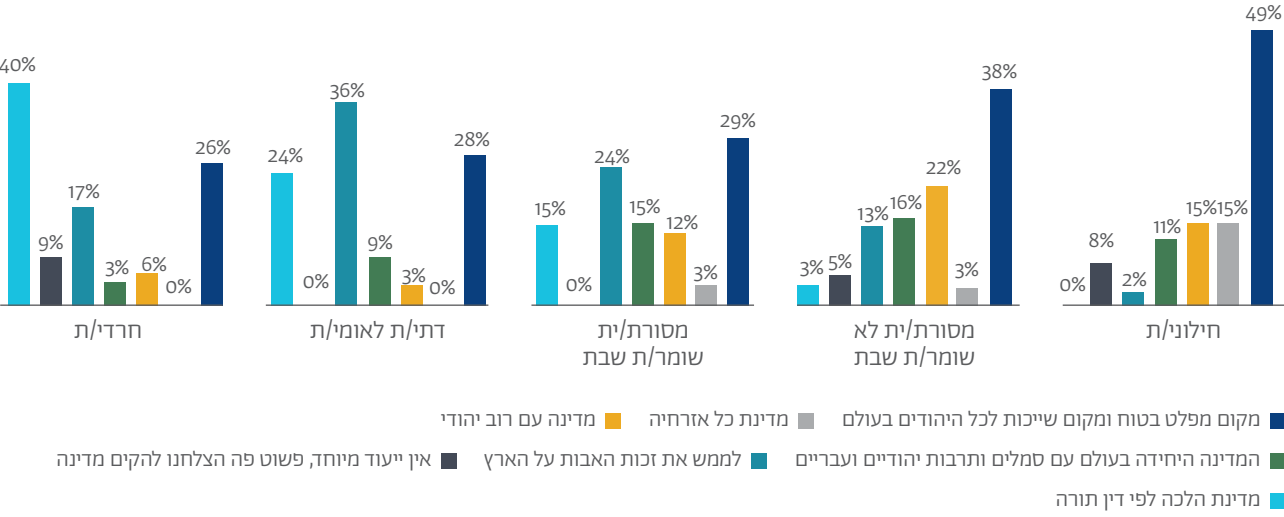
אומדן מספר הישראלים השוהים בחו"ל	תושבים ישראלים שיצאו לחו"ל ושהו שם שנה ויותר ברציפות	מאזן ההגירה של ישראלים (יוצאים פחות חוזרים)	תושבים ישראל שחזרו לאחר שהייה רצופה של שנה ויותר בחו"ל
2019 בין 566 אלף ל-605 אלף תושבים	כ-15.5 אלף	שלילי ועמד על כ-5.7 אלף ישראלים	כ-8.0 אלף (לא כולל ישראלים המגיעים לביקורי מולדת לפרקי זמן של פחות משלושה חודשים ברציפות).
2018 בין 563 אלף ל-601 אלף תושבים	כ-14 אלף	שלילי ועמד על כ-6.2 אלף ישראלים	כ-7.9 אלף
2017 בין 561 ל-599 אלף תושבים	כ-14.3 אלף	שלילי ועמד על כ-5.8 אלף ישראלים	כ-8.4 אלף
2016 בין 560 ל-596 אלף תושבים	כ-15.2 אלף	שלילי ועמד על כ-6.3 אלף ישראלים	כ-8.9 אלף
2015 בין 557 ל-593 אלף תושבים	כ-16.7 אלף	שלילי ועמד על כ-8.2 אלף ישראלים	כ-8.5 אלף

ייעוד מדינת ישראל

34% מהמשיבים במדגם הכללי ציינו כי הייעוד המרכזי של מדינת ישראל הוא להיות מקום מפלט בטוח ומרחב שייכות לכל היהודים בעולם. 15% השיבו מדינת כל אזרחיה.

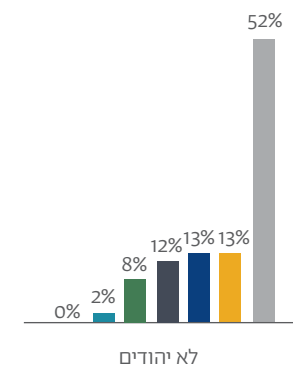

הייעוד המרכזי של מדינת ישראל לפי המשיבים היהודים

²² מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נתונים על יוקר המחיה בישראל בהשוואה למדינות המפותחות, 2018.
²³ מרכז המחקר והמידע של הכנסת, ניתוח השפעת הפחתת מכסי יבוא על מדדי המחירים לצרכן, 2022.

הייעוד המרכזי של מדינת ישראל לפי המשיבים הלא יהודים

■ מדינת כל אזרחיה ■ מדינה עם רוב יהודי ■ מקום מפלט בטוח ומקום שייכות לכל היהודים בעולם
■ אין ייעוד מיוחד, פשוט פה חצלתנו להקים מדינה ■ המדינה היחידה בעולם עם סמלים ותרבות יהודיים ועבריים ■ לממש את זכות האבות על הארץ
■ מדינת הלכה לפי דין תורה

פנימה - בית של פתרונות מדיניות

פנימה היא תנועה ישראלית שקמה בשנת 2015 על ידי אנשי ציבור ומנהיגים מכל החברה, במטרה להתמודד עם משבר הפיצול והקיטוב בחברה, אשר מהווה איום ממשי על חוסנה של מדינת ישראל.

התנועה פועלת לביסוס חזון משותף ולפיתוח פתרונות מדיניות לסוגיות הליבה המפצלות את החברה במטרה לחזק את חוסנה החברתי-לאומי של מדינת ישראל.

ביחד עם שותפות ענפה מכל הקשת הפוליטית ומכל המגזרים, אנו בונים מתווי פתרונות מדיניות ומציעים פתרונות מעשיים, מבוססי מחקר ומחוברים לשטח לסוגיות הנמצאות במחלוקת ושיש ביכולתן לתרום בבנייה של אתוס ישראלי משותף.

החזון שלנו הוא ליצור חברה ישראלית מלוכדת ובעלת חוסן חברתי המבוססת על ערכים משותפים, ברוח מגילת העצמאות:

"מדינת-ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות"

בית יוצר ישראלי מיסודה של פנימה - בית של רעיונות

בית יוצר ישראלי מציע חשיבה מחדש על סוגיות הליבה של ישראל. חשיבה שיכולה להתקבל על דעת רוב ריאלי ומוצק של אזרחי ישראל בעשרות השנים הקרובות.

בית יוצר ישראלי מבקש לגלות וליצור את שביל הזהב הישראלי הממלכתי. זהו בית של רעיונות והגות אשר מתורגמים לפתרונות מדיניות.

בלב העשייה, פועלת תוכנית "עמיתי בית יוצר ישראלי". העמיתים עוסקים בגיבוש קומת המסד הזהותית של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ובגיבוש רעיונות במגוון של נושאים המעצבים את זהותה של ישראל ומצויים במחלוקת בחברה הישראלית.

בתוכנית עמיתי בית יוצר ישראלי חברים כעשרים וחמישה עמיתים, גברים ונשים, מקשת זהותית רחבה, אנשי אקדמיה, רוח, חינוך ומעשה, אשר חושבים ויוצרים במשותף ובנפרד.

לצד זאת, בית יוצר ישראלי מהווה במה לרעיונות ולשיח ציבורי משמעותי: סדרת ספרים בהוצאת ידיעות אחרונות, פודקאסטים, תכניות לימוד המיועדות לחינוך הפורמאלי והלא-פורמאלי, פרסום מאמרים ועוד.

בונים את פתרונות הליבה הבאים

בימים אלו אנו מפתחים פתרונות מדיניות נוספים לסוגיות ליבה, ביניהם: תרומת המרחב המקומי ללכידות חברתית, המקומות הקדושים בישראל כבסיס לאתוס משותף וחשיבה מחודשת על זהות ושייכות של החברה הערבית בישראל.

בנוסף, אם ישנן סוגיות או יוזמות אשר ביכולתן לקדם חוסן חברתי לישראל ומצריכות:

מחקר מקיף | תפישה רעיונית והגותית | בניית שותפות נרחבת ומגוונת | מומחי מדיניות וחברה | ניסוח של המלצות מדיניות | ועוד... אנחנו כאן

רוצים לשאול משהו או לקחת חלק בפיתוח הפתרונות הבאים של ישראל?

עדי פרטוש - 054-302-4544 | adi@pnimail.co.il

